

До записки
СФ

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет

Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавр

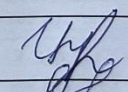
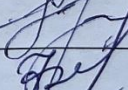
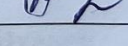
студента Бубнової Світлани Віталіївни _____
(ПІБ)

академічної групи 072-18-1 (денна форма навчання) _____
(шифр)

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» _____
(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми: «Фінанси, банківська справа та страхування»

на тему: «Планування оборотних активів підприємства та оцінка їх використання (на прикладі ПАТ «Металургтрансремонт»)»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	Цуркан І.М.	добре	78	
Рецензент	Мінчук В.П.	визначено		
Нормоконтролер	Федорова О.Г.	78	добре	

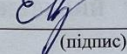
Дніпро
2022

**Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"**

/ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри
економічного аналізу і фінансів

(повна назва)

(підпис)

О.В.Єрмошкіна

(прізвище, ініціали)

« » 2022 року

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавр

студентці Бубновій Світлані Віталіївні академічної групи **072-18-1**
(прізвище, ініціали) (шифр)

спеціальності **072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

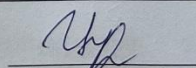
(код і назва спеціальності)

На тему: «Планування оборотних активів підприємства та оцінка їх використання (на прикладі ПАТ «Металургтрансремонт»)»

затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від **12.05.2022р. №254-с**

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	03.05.2022-08.05.2022
Розділ 1	Методичні підходи до планування оборотних активів підприємства та оцінки їх використання	09.05.2022-18.05.2022
Розділ 2	Аналіз стану та ефективності використання оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт»	19.05.2022-26.05.2022
Розділ 3	Планування ефективного використання оборотних активів на підприємстві	27.05.2022-05.06.2022
ВИСНОВКИ		06.06.2022-08.06.2022
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	09.06.2022-12.06.2022

Завдання видано

(підпис керівника)

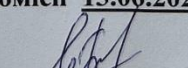
І.М.Шуркан

(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання **02.05.2022 р.**

Дата подання до екзаменаційної комісії **13.06.2022 р.**

Завдання прийнято до виконання

(підпис студента)

С.В. Бубнова

(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Бубнова С.В. Планування оборотних активів підприємства та оцінка їх використання (на прикладі ПАТ «Металургтрансремонт»).

Кваліфікаційна робота бакалавра за спеціальністю 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування». - Національний технічний університет "Дніпровська політехніка". - м. Дніпро, 2022.

Об'єктом дослідження в дипломній роботі є процес планування оборотних активів та оцінка їх використання на ПАТ «Металургтрансремонт».

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти планування оборотних активів підприємств.

Мета дипломної роботи: дослідження методів планування оборотних активів та визначення найкращого методу планування оборотних активів.

У вступі обґрунтована актуальність обраної теми, поставлено мету та задачі дипломної роботи. У першому розділі досліджено методичні підходи до планування оборотних активів підприємства та оцінки їх використання.

У другому розділі виконано аналіз стану та ефективності використання оборотних активів досліджуємого підприємства.

У третьому розділі дипломної роботи визначено найкращий метод планування оборотних активів для досліджуємого підприємства.

Рекомендації щодо найкращого з розглянутих варіантів планування оборотних активів можуть бути застосовані у подальшій діяльності ПАТ «Металургтрансремонт».

ОБОРОТНІ АКТИВИ, КЛАСИФІКАЦІЯ, БАЛАНС, МЕТОДИКА, ПЛАНУВАННЯ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, МЕТОД РЕГРЕСІЙНОГО АНАЛІЗУ, АНАЛІТИЧНИЙ МЕТОД

ABSTRACT

Bubnova S.V. Planning the current assets of an enterprise and evaluating their use (in terms of "Metallurgtransremont" PJSC)

Qualification work of the bachelor in speciality 072 – “Finance, Banking and Insurance”. – Dnipro University of Technology, Dnipro, 2022.

The object of study in the thesis work is the process of planning current assets and evaluation of their use at the "Metallurgtransremont" PJSC.

The subject of the study is theoretical, methodological and practical aspects of planning of current assets of enterprises.

The purpose of the thesis is the study of the methods of planning of current assets and the definition of the best method of planning of current assets.

In the introduction the relevance of the chosen topic is found, the goal and objectives of the thesis are set. In the first section methodological approaches to planning of current assets of the enterprise and evaluation of their use are explored.

In the second section the status and efficiency of the use of working assets of the investigated enterprise are analyzed.

In the third section of the thesis the best method of planning of current assets for the investigated enterprise is determined.

Recommendations on the best of the considered options for the planning of current assets can be applied in the further activities of "Metallurgtransremont" PJSC.

BASIC ASSETS, CLASSIFICATION, BALANCE, METHOD, PLANNING, PROFITABILITY, METHOD OF REGRESSION ANALYSIS, ANALYTICAL METHOD

ЗМІСТ

	Стр
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПЛАНУВАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОЦІНКИ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ.....	10
1.1. Економічна сутність оборотних активів підприємства та джерела їх формування.....	10
1.2. Методика визначення необхідних обсягів оборотних активів підприємства.....	21
1.3. Методичні підходи до визначення ефективності використання оборотних активів.....	30
Висновки до розділу 1.....	40
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПАТ «МЕТАЛУРГТРАНСРЕМОНТ».....	44
2.1. Коротка характеристика ПАТ «Металургтрансремонт».....	44
2.2. Аналіз стану оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт».....	45
2.3. Аналіз джерел фінансування оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт».....	53
2.4. Аналіз ефективності використання оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт»	57
Висновки до розділу 2.....	61
РОЗДІЛ 3. ПЛАНУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	63
3.1. Визначення необхідних обсягів оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт»	63
3.1.1. Планування необхідних обсягів оборотних активів методом регресійного аналізу.....	63
3.1.2. Планування необхідних обсягів оборотних активів аналітичним методом.....	74
3.2. Визначення економічного ефекту та ефективності від впровадження	

обґрунтованих обсягів оборотних активів.....	76
Висновки до розділу 3.....	79
ВИСНОВКИ.....	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	83
ДОДАТКИ.....	90

Актуальність теми. За сучасного економічного розвитку першочергове значення для діяльності підприємств набуває пошук нових підходів до управління економікою на рівні окремих підприємств. Існуючі проблеми сьогодення у підприємств це погіршення результатів їх діяльності через неефективне використання оборотних коштів, а також відсутність впровадження їх планування. Недооцінення фінансового планування оборотних активів підприємствами і як результат гостра нестача необхідного їхнього обсягу суттєво відображується на ефективності результатів їх діяльності.

Окрім проблеми низької забезпеченості підприємств оборотними активами вони мають проблеми з низьким рівнем їхнього використання.

Тому зусилля підприємства на раціональне формування оборотних активів шляхом забезпечення оптимальних обсягів усіх їх складових сприятимуть зростанню економічних вигід та ринкової вартості підприємства.

Різним аспектам управління оборотними активами в тому числі і їх плануванню присвячено роботи таких вітчизняних і зарубіжних учених-економістів, як О. Алімова, А. Андрійчука, І. Бланка, Є. Брігхема, Ван Хон Дж.К, Н. Власової, Р. Заглади, О. Михайлової, В. Ковальова, М. Марченко, Л. Соляник, Є. Стоянової та ін.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є дослідження методів планування оборотних активів та визначення найкращого методу планування оборотних активів.

Для досягнення поставленої мети в дипломній роботі поставлені та вирішені такі задачі:

- досліджено методичні підходи до планування оборотних активів підприємства та оцінки їх використання;
- виконано аналіз стану та ефективності використання оборотних активів досліджуємого підприємства;
- проведено аналіз методів планування оборотних активів;
- визначено найкращий метод планування оборотних активів;

- розраховано планові показники стану та ефективності використання оборотних активів;

- визначено економічний ефект та ефективність від впровадження обґрунтованих обсягів оборотних активів.

Об'єктом дослідження в дипломній роботі є процес планування оборотних активів та оцінка їх використання на ПАТ «Металургтрансремонт».

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти планування оборотних активів підприємств.

Методи дослідження. Для вирішення задач, поставлених у бакалаврській роботі, було використано загальнонаукові і спеціальні методи дослідження: методи теоретичного узагальнення, критичного аналізу, синтезу – дослідження теоретичних підходів до планування оборотних активів підприємства та оцінки їх використання; методи статистичного аналізу – для дослідження особливостей формування й фінансування оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт», аналізу взаємозв'язків показників кореляційно–регресійних моделей та їх динаміки; економічний аналіз – для оцінки стану, структури, ефективності управління оборотними активами та зіставлення фактичних даних звітності і попереднього років; графічний і табличний (під час наочного подання результатів проведеного дослідження та встановлення зв'язку між ними).

Інформаційна база. Теоретичну і методичну основу дослідження склали загальні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених щодо створення системи управління оборотними активами та джерелами їх фінансування, законодавчо-нормативні акти України та звітні дані досліджуємого підприємства.

Обробка інформації, побудова графіків, діаграм здійснювалась за допомогою ПЕОМ з використанням апарату математичних і статистичних функцій прикладного пакету MS Excel.

Прикладна цінність. Пропозиції кваліфікаційної роботи щодо планування необхідних обсягів оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт» розглянуті керівництвом підприємства і прийняті до реалізації.

Апробація результатів дослідження. Основні положення бакалаврської дипломної роботи, її теоретичні та практичні висновки і рекомендації доповідались і обговорювались на студентській науково-технічній онлайн конференції «Тиждень студентської науки – 2022» (Дніпро, 16-20 травня 2022 року).

Особистий внесок. Теоретичні положення, висновки та рекомендації, які виносяться на захист одержано автором самостійно на підставі критичного аналізу літературних джерел, даних фінансової звітності підприємства.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і одного додатку. Загальний обсяг бакалаврської роботи становить 86 сторінок комп'ютерного тексту; робота включає 16 таблиць, 8 рисунків, 4 додатки. Список використаних джерел містить 78 найменувань.

РОЗДІЛ 1

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПЛАНУВАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОЦІНКИ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

1.1. Економічна сутність оборотних активів підприємства та джерела їх фінансування

В останні роки українські підприємства працюючи в умовах кризових явищ повинні підтримувати високій рівень фінансової стійкості на який безпосередній вплив має достатній обсяг оборотних активів та раціональний вибір джерел їх утворення.

Оборотні активи, що є часткою виробничого капіталу, спрямовуючи свою вартість на знову створений продукт отримуються підприємством назад в кінці кожного кругообігу капіталу в грошовій формі. Це пояснює їх важливий вплив на формування прибутку підприємства.

Аналіз наукових підходів відносно сутності оборотних активів засвідчив, що існує неузгодженість серед вітчизняних науковців в трактуванні сутності категорії «оборотні активи», їх властивостей та елементів.

У економічній термінології науковці досить часто використовують поняття оборотний капітал, оборотні активи, оборотні засоби, поточні активи, оборотні фонди і фонди обігу як синоніми. В законодавчо-нормативній базі України також є різні трактування цих понять.

Науковці, І.В. Бабенко та Е.Н. Кузьбожев, які здійснили дослідження сутності поняття «оборотні активи» стверджують, що це поняття є новим для держав, що входили до СРСР та стало вживатися як науковий термін після переходу держав від планово-адміністративної економіки до ринкової [1, 2]. Причиною цього були численні дослідження робіт західних вчених, які активізувалися вітчизняними науковцями та необхідність наближення фінансової та бухгалтерської звітності до міжнародних стандартів.

Широке застосування терміни «поточні активи», «оборотні активи» набули в дослідженнях країн з ринковою економікою стосовно характеристики майна організації [3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12]. Але на наш погляд в зарубіжній літературі дається дещо спрощене поняття оборотних активів. Це поняття інколи визнають як оборотний капітал, розуміючи його як різницю між поточними активами (оборотними активами) та поточними пасивами (короткостроковими зобов'язаннями) [3].

Ототожнення оборотного капіталу з бруто-оборотним капіталом було у Джеймса К., Ван Хорна. Він вважав що оборотні активи, які формуються за рахунок грошей, ринкових цінних паперів, дебіторської заборгованості, запасів є оборотним капіталом [4].

Ці визначення не в повному обсязі висвітлюють сутність поняття оборотних активів, а лише розкривають поняття оборотного капіталу підприємства, що вітчизняними вченими трактується як «власні оборотні кошти», або «чистий оборотній капітал».

На думку Михайлової О.В. деякі науковці вважають, що оборотним активам властива грошова природа, вони виконують функцію платіжно-розрахункового обслуговування кругообігу і дають їх визначення, як «авансовані в оборотні виробничі фонди і фонди обігу кошти» [13]. Єдині погляди до визначення оборотного капіталу спостерігаються у таких науковців, як Колчиної Н.В, [14], Раїцького К.А. [15], Щербіни А.В. [16]. Вони вважають, що оборотний капітал - це кошти, які авансуються в підприємство, щоб створити та потім використати оборотні виробничі фонди і фонди обігу, та забезпечують процес виробництва без перерв.

Визначення подані даними науковцями досить точно відображають сутність оборотних активів, але при цьому не розкривають економічну природу даної категорії, тому що оборотні активи можуть включати в себе як матеріальні, так і грошові ресурси. Тому ототожнювати оборотні активи тільки з коштами є не доцільним.

Науковці що відносяться до другого напрямку вважають, що оборотні активи - це частина капіталу підприємства, вкладеного в його поточні активи. А.Д. Шеремет розглядає оборотні активи з позиції оборотних коштів, дотримуючись точки зору, що як частина капіталу, оборотні кошти спрямовуються в його поточні активи і втрачають свою натуральну форму. Тому вони повністю включаються у вартість продукції, що вироблена [17]. А.М. Ковальова стверджує, що оборотний капітал – це капітал, що інвестується підприємством у поточні операції на період кожного операційного циклу [18].

Третя позиція науковців до визначення сутності оборотних активів трактує їх як частину майна підприємства. А.М. Поддєрьогін визначає: «оборотні активи є частиною майна, яка знаходиться в матеріально-виробничих запасах, незавершених розрахунках, залишках грошових коштів і фінансових вкладеннях» [19]. І.О. Бланк розглядає оборотні активи як майнові цінності, що піддержують поточну виробничо-комерційну діяльність і повністю витрачаються протягом одного операційного циклу [20]. В.В. Бочаров також вважає, що оборотні активи – це майнові цінності, за рахунок яких здійснюється поточна (операційна) діяльність і цілком витрачаються протягом одного виробничого циклу [21]. Дане визначення оборотних активів відображає тільки матеріальний аспект оборотних активів, але не враховує вартісного.

Науковці четвертого підходу трактують оборотні активи як авансовану вартість. Вони підкреслюють, що в умовах товарно-грошових відносин, кругообіг товарно-матеріальних цінностей опосередковується їхньою вартістю, що не витрачається, не споживається подібно її речовинним носіям, а залишається в границях процесу відтворення і змінює лише форми свого руху.

Одним з представників даної групи, а саме А.С. Филімоненков надає таке визначення: «Оборотні активи – це вартість, авансована в кругообіг фондів, як виробничих оборотних так і фондів обігу для підтримки безперервності процесу виробництва і обігу» [22].

В Україні згідно з новими стандартами бухгалтерського обліку, а саме П(С)БО 2 визначено, що «оборотні активи являють собою грошові кошти та їх

еквіваленти, що необмежені у використанні, а також активи призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу» [23].

З представлених теоретичних досліджень витікає висновок, що оборотні активи, як авансована вартість кожного із елементів, що змінюються з часом, оборотних виробничих фондів і фондів обігу, завжди, у будь-який момент часу, виступає в трьох формах вартості – грошовій, товарній і виробничій [13].

Окрім розглянутих вище трактувань пов'язаних с поняттям оборотні активи, з цією категорією велика кількість вчених досліджують поняття оборотного капіталу [1, 2, 13, 24, 25].

Поняття капітал можна розглядати в широкому та вузькому значенні. Якщо розглядати його в широкому значенні він представляє собою все, що може приносити дохід. В вузькому підході, капітал є ресурс вкладений в роботу підприємства, який є джерелом його доходу. В свою чергу капітал поділяється на фізичний, що втілюється в засобах виробництва та грошовий, за рахунок якого покупається фізичний капітал [24]. Ми поділяємо думку В.С. Мулкіджаняна, що існує різниця між оборотними активами и оборотним капіталом, яка виражена в тому, що включає в себе данні поняття, а саме оборотний капітал включає в себе кошти, які можуть бути не задіяні в діяльності, але коли кошти приймають безпосередню участь в виробничому процесі це ведеться мова про оборотні активи.

Також, заслуговує на підтримку думка колективу авторів Дороніної М.С., Мартюшевої Л.С., Горового Д.А., які звертають увагу на необхідність поєднання статичних і динамічних підходів в управлінні оборотним капіталом і виділяють такі його характеристики, як джерела фінансування (джерела формування) та напрямки використання (капітальні блага), які враховують двохаспектний прояв капіталу – джерела формування та капітальні блага, а також розділяють капітал за формами – в економічній та у фінансовій сфері, що показує можливість перебування складових елементів оборотного капіталу на підприємстві у економічній або фінансовій формі [26]. В економічній формі

оборотний капітал являє собою капітальні блага, тобто сукупність ресурсів, наявних на підприємстві, а у фінансовій формі – джерела фінансування цих ресурсів, тобто авансовані або тільки нараховані грошові кошти. Оборотний капітал підприємства – це грошові та матеріальні фонди підприємства в їх двохаспектному прояві (джерела формування та капітальні блага), які в процесі циклічного кругообігу переходять із однієї форми в іншу і повністю переносять свою вартість на готовий продукт. Оборотний капітал, існуючи в цілісному процесі кругообігу, є складною системою елементів, які послідовно трансформуються один в одного і вимагають в умовах ринкової економіки своєчасного забезпечення фінансовими ресурсами.

Щодо фінансового аспекту оборотного капіталу, який застосовується у фінансовому менеджменті, якщо мова йде про управління оборотним капіталом, його слід характеризувати у якості джерела фінансування оборотних активів.

У контексті управління оборотними активами заслуговує на підтримку думка науковців, які вважають, що у терміні «оборотні активи», поєднуються категорії «оборотні фонди» та «оборотні засоби» та у додаток, він більшою мірою відображує специфіку частини майна суб'єктів господарювання, що розглядається [1, 2, 24].

Підґрунтям для такого ствердження є думка щодо того, що оборотні засоби представлені оборотними виробничими засобами – предметами та засобами праці, які обслуговують сферу виробництва та забезпечують її безперервність та засобами обігу (фондами обігу) – продукцією та грошовими засобами, що забезпечують безперервність процесу реалізації. Оборотні виробничі засоби включають, перед усім, засоби у виробничих запасах, до складу яких включаються сировина й матеріали, допоміжні матеріали (тара, паливо, запасні частини), покупні напівфабрикати й комплектуючі вироби. Засоби обігу, що обслуговують сферу реалізації, являють собою готову продукцію, дебіторську заборгованість і грошові кошти.

Виходячи з цього, витікає наступне визначення оборотних засобів – це авансована в грошовій формі вартість для планомірного створення й використання матеріальних ресурсів у формі предметів праці й засобів обігу в мінімально необхідних розмірах, достатніх для організації безперервного процесу виробництва й обігу [1].

При цьому, оборотні засоби – це не проста кількість ресурсів, а ще й наявна в них можливість розвитку організації (системи) у заданому напрямку.

Майбутня економічна вигода, що міститься у оборотних засобах - це потенціал, що ввійде, прямо або опосередковано, у потік грошових коштів або їхніх еквівалентів.

Ступінь реалізації можливостей ресурсного потенціалу в цілому й оборотних засобах зокрема, виражається в результатах діяльності організації.

Підсумовуючи викладені матеріали щодо характеристики оборотних активів, можна виокремити наступні головні елементи, взаємозв'язок яких дозволяє розкрити сутність оборотних активів підприємства (рис. 1.1) [27]:

- характер функціонування;
- час перенесення вартості засобів на готовий продукт або час їхнього повного споживання в процесі виробництва.

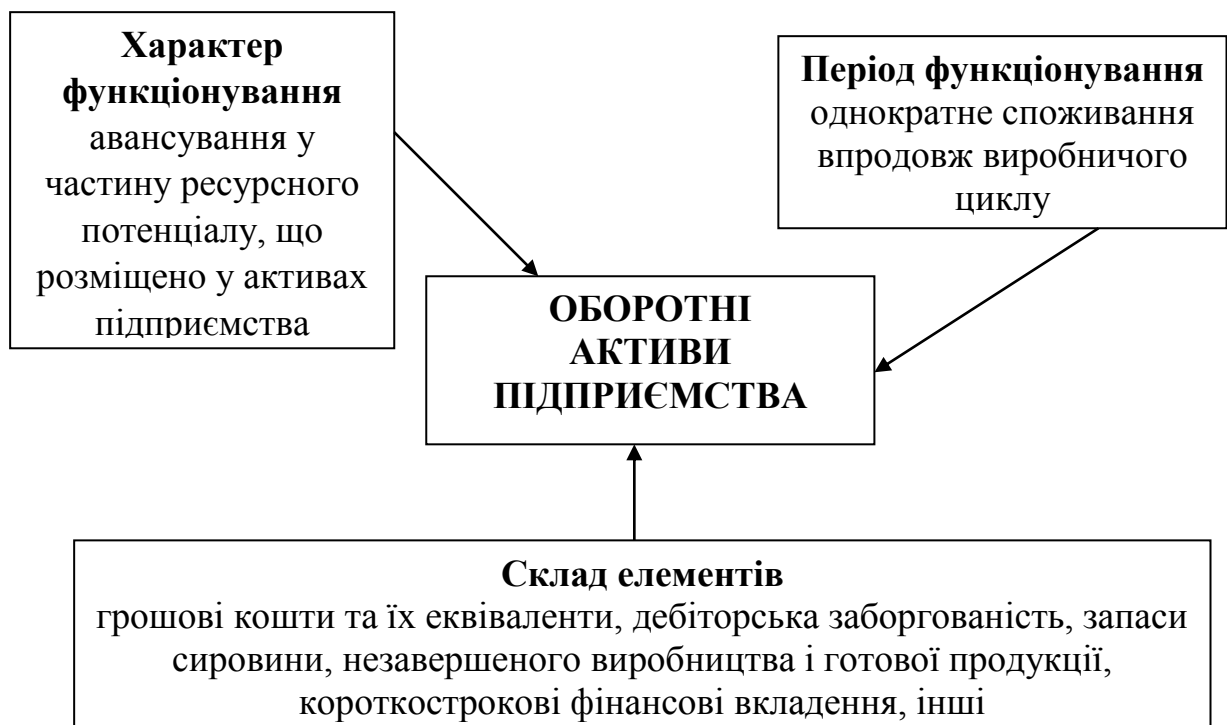

Рис.1.1. Характеристика поняття «оборотні активи» підприємства

Сучасні автори під періодом функціонування розуміють час, протягом якого певний вид активів може бути перетворений у грошові кошти;

– склад елементів.

З урахуванням визначених елементів поняття оборотних активів заслуговує на увагу наступне трактування: оборотні активи – елемент ресурсного потенціалу, що контролюється організацією й призначений для забезпечення безперервного й планомірного процесу господарської діяльності, споживається однократно з метою забезпечення певної економічної вигоди у майбутньому [2].

Класифікація оборотних активів дозволяє вивчити вплив різноманітних чинників на процес управління різними видами оборотних активів.

Класифікація оборотних активів підприємства відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2 «Баланс» (рис. 1.2).

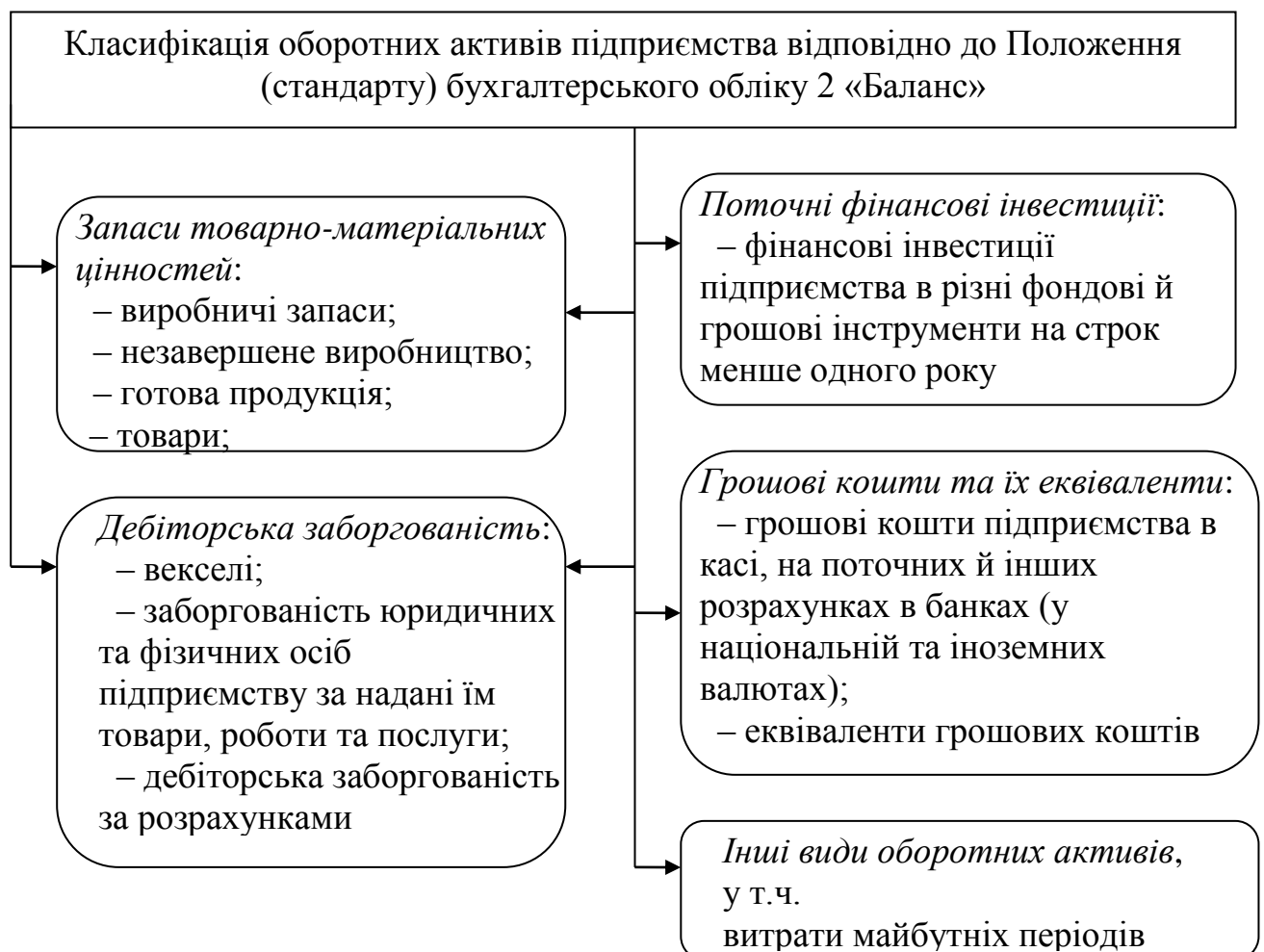

Рис. 1.2. Класифікація оборотних активів

Джерела фінансування оборотних активів мають важливе значення для будь-якого підприємства, оскільки від їх структури багато в чому залежить ефективність поточної діяльності господарського суб'єкта.

Важливість визначення джерел фінансування оборотних активів підприємства пояснюється залежністю поточної діяльності підприємства від структури джерел фінансування.

На будь-якому підприємстві швидкість обороту оборотних активів та ефективність їх використання залежить від сформованої системи фінансування оборотних активів на даному підприємстві. Якщо на підприємстві спостерігається надлишок оборотних коштів, то це говорить про дана частина капіталу не працює та як наслідок не приносить доходу. Недостатність оборотних активів також спричиняю проблеми в роботі підприємства через сповільнення швидкості обороту коштів.

Мінливість кон'юнктури споживчого ринку, в межах якого знаходяться та діють підприємства викликає нестабільність в потребі оборотних коштів, тому вибір джерел фінансування оборотних активів є важливим для підприємств.

Задовольнити потребу в оборотних коштах лише власними джерелами є практично не можливим. Як відомо в ефективність використання позикових коштів є більшою, ніж власних [28].

Визначення оптимальних джерел фінансування оборотних активів для підприємства буде сприяти його діяльності. Тому що зайві наявні джерела фінансування будуть утворювати наднормативні запаси товарно-матеріальних цінностей, тим самим відволікаючи оборотні кошти з обороту та знижувати раціональне використання грошових коштів підприємства [29].

Доцільно класифікувати джерела для фінансування оборотних активів за такими ознаками [27]: характером власності, видами власності, ступенем генерації ризику, видами діяльності (рис.1.3).

Рис. 1.3. Класифікація джерел фінансування оборотних активів підприємств

Розкриємо означені джерела фінансування оборотних активів підприємств.

Джерела фінансування оборотних активів за характером власності доцільно поділяти на власні, прирівняні до власних (стійкі пасиви), позикові й залучені (рис. 1.4). Така класифікація за характером власності дасть підприємству визначити джерела фінансування для окремих груп оборотних активів.

Крім того, кошти підприємства поділяють на внутрішні та зовнішні [30, 31]. Власні кошти можуть поповнюватися з різних джерел (внутрішніх і зовнішніх). Позикові кошти залучаються лише із зовнішніх джерел фінансування.

Основними переваги, які отримує підприємство коли фінансує свою діяльність за рахунок власних оборотних активів, це простота їх залучення, більша рентабельність чим від позикового капіталу. Відомо що основу діяльності підприємств складає власний капітал.

Рис. 1.4. Джерела фінансування оборотних активів підприємств за відношенням до власності

В якості інших власних каналів поповнення оборотних активів, підприємства також використовують кошти, що прирівнюються до власних – стійкі пасиви. Це кошти мають цільове спрямування, які в результаті через існуючу систему грошових розрахунків завжди є в господарському обороті підприємства, але вони йому не належать [14]. Вони присутні в сумі мінімального залишку поки вони не використані за призначенням.

Також до даного джерела яке поповнює оборотні активи можна віднести мінімальну перехідну заборгованість із заробітної плати персоналу підприємства. До стійких пасивів так само відноситься мінімальна

заборгованість яка може бути по витратам на соціальні потреби колективу у межах сплати єдиного соціального внеску [32].

Крім того, в ролі даного джерела формування оборотних активів підприємства можуть виступати наступні фінансові кошти [29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36]:

- мінімальна перехідна заборгованість за резервами на покриття майбутніх витрат і платежів, яка є фінансовими коштами, призначеними для оплати відпусток та інших витрат одноразового характеру;
- заборгованість постачальникам за поставаннями, термін сплати яких не настав;
- заборгованість покупцям за авансами і передплатами.;
- заборгованість бюджету за окремими видами податків;
- заборгованість комітентам за товарами, що прийняті на комісію;
- резерв майбутніх витрат і платежів.

При нестачі власних і прирівняних до них коштів для фінансування приросту власних оборотних активів підприємства можуть використовувати для цих цілей позикові кошти. Позикові джерела фінансування оборотних активів підприємств допомагають компенсувати виникаючу додаткову потребу в них унаслідок збільшення обсягів товарообороту і зростання цін на товари (послуги), зміни товарного асортименту, що пропонується, а також у результаті наявності тимчасового часового лагу між моментом реалізації товарів і отриманням грошових коштів за них. Серед даного виду джерел формування оборотних активів підприємств галузі найбільшу роль відіграє банківський кредит [37].

Кредити банків здійснюють вплив на раціональне формування товарних запасів та інших видів матеріальних цінностей. Кредити банку надаються як під нормовані, так і ненормовані оборотні кошти на термін до одного року на підставі укладеного договору між підприємством і банком [38].

Через чітко визначений термін погашення банківського кредиту та постійного контролю банком за своєчасним поверненням коштів це джерело

фінансування оборотних активів змушує підприємство максимально ефективно використовувати цю частину фінансових ресурсів. Але основним чинником, що стримує підприємство до обрання даного виду джерела для фінансування оборотних активів завжди є високі ставки за користування цільовими кредитами банків.

До залучених джерел фінансування оборотних активів підприємств відноситься комерційний кредит. Він використовується підприємствами у разі недостатності фінансових ресурсів у покупця і неможливості розрахуватися з постачальником [14]. Постачальник погоджується на відстрочення платежу за товари, що поставляються, і від покупця він замість грошей отримує вексель або інше боргове зобов'язання. Комерційний кредит – це товарна форма кредиту, оскільки об'єктом кредиту виступає товар.

Крім того, одним із залучених джерел формування оборотних активів акціонерних підприємств може бути емісія акцій і облігацій.

Від правильного співвідношення між власними, позиковими і залученими джерелами фінансування оборотних активів буде залежити фінансовий стан підприємства, та буде поставати питання про ефективність їхнього використання.

1.2. Методика визначення необхідних обсягів оборотних активів підприємства

Використання фінансового планування в умовах нестабільного зовнішнього середовища може допомогти підприємству ефективно працювати, досягати поставлених цілей. Тому що визначити сильні та слабкі сторони у діяльності підприємства, його можливості та загрози з метою досягнення конкурентних переваг можливе саме за рахунок застосування фінансового планування [39].

Одним з об'єктів фінансового планування стає визначення потреби підприємства в оборотних активах.

Управління оборотними активами являє собою систему принципів і методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із встановленням оптимальних параметрів його обсягу та структури, задоволенням потреб підприємства в окремих його видах і залученням з різних джерел і в різноманітних формах для здійснення господарської діяльності.

Ефективне використання оборотних коштів в першу чергу передбачає визначення оптимальної величини, розробку варіантів фінансування та забезпечення ефективності їх використання. Оптимальна величина оборотних коштів повинна з однієї сторони забезпечувати безперебійне ефективне функціонування підприємства, з іншої – мінімізувати наявність недіючих поточних активів [40].

Потреба в оборотних активах визначається шляхом їх нормування, що передбачає встановлення оптимальної величини оборотних активів, необхідних для організації і здійснення нормальної господарської діяльності підприємства.

За відповідності складу, структури й наявності оборотних активів запланованому обсягу виробництва та реалізації підприємство в змозі отримувати прибуток з мінімальними витратами. У разі заниження розміру оборотних активів можливі перебої в постачанні й виробничому процесі, зменшення обсягу виробництва та прибутку, виникнення прострочених платежів і заборгованості, інші негативні явища в господарській діяльності.

Значення нормування оборотних коштів полягає у наступному [41]: правильне визначення нормативу оборотних коштів забезпечує безперервність і безперебійність процесу виробництва; нормування оборотних коштів дає змогу ефективно використовувати оборотні кошти на кожному підприємстві; від правильно встановленого нормативу оборотних коштів залежить виконання плану виробництва, реалізації продукції, прибутку та рівня рентабельності; обґрунтовані нормативи оборотних коштів сприяють зміцненню режиму економії, мінімізації ризику підприємницької діяльності.

У світовій і вітчизняній практиці є чимало різних підходів до нормування обігових активів, які відрізняються ступенем деталізації, точністю розрахунків.

Узагальнюючи літературу [39, 40, 41, 42, 43, 44], присвячену вирішенню питання планування оборотних активів підприємства, встановлено, що планування оборотними активами здійснюється такими методами:

1. Прямий метод має за основу розрахунок нормативів потреби в оборотних коштах і полягає в тому, що спочатку визначається розмір авансування оборотних коштів у кожний елемент, потім їхнім підсумовуванням визначається загальна сума нормативу, відображено на рис.1.5 [44].

Рис. 1.5. Визначення потреби в обігових активах на підприємствах методом прямого рахування

Описуючи цей метод, багато авторів [45; 46] дотримуються думки про необхідність комплексного та поелементного підходу до нормування. Відмінності виникають на етапі деталізації елементів обігових активів і методів їх розрахунку. Так, А.А. Мазаракі рекомендує виокремлювати:

- матеріальні обігові активи;
- дебіторську заборгованість;

– кошти [45].

А.Д. Шеремет, Р.С. Сайфулін [46] вважають, що точний розрахунок потреби необхідно робити виходячи з розрахунків часу перебування обігових активів у сфері виробництва та обігу, яке залежить від безлічі факторів.

Основними чинниками є:

- обсяг виробництва та реалізації;
- вид бізнесу, масштаб діяльності;
- тривалість виробничого циклу;
- структура капіталу підприємства;
- облікова політика підприємства та системи розрахунків;
- умови та практика кредитування господарської діяльності підприємств;
- рівень матеріально-технічного постачання та інших факторів.

Третя група авторів відзначає, що обігові активи слід поділити на дві частини: умовно-постійні, які систематично та стабільно мають бути в обороті, і умовно-змінні, які періодично, у зв'язку з тимчасовими потребами, можуть бути залучені підприємством. При цьому методи їх розрахунку потребують різної точності. Якщо елементи першої групи повинні визначатися за допомогою техніко-економічних розрахунків, то елементи другої групи – економіко-статистичних або аналітичних.

Значна кількість фахівців вважають, що створення нормативів для всіх елементів обігових активів невиправдане.

Доцільно нормувати тільки ті статті обігових активів, відносно яких дотримуються такі умови:

- господарські операції з ними мають регулярний характер;
- їх частка у складі активів істотна (більше 5-10%) і вони становлять однорідну групу;
- підприємства можуть впливати на їх величину.

Ці підходи не суперечать один одному, їх відмінності полягають у визначенні складу елементів, що підлягають нормуванню, і відповідних їм методах розрахунку.

Метод прямого розрахунку дає змогу найбільш точно визначити потребу в оборотних активах, оскільки враховує всі організаційно-технологічні, технічні, транспортні та інші характерні особливості, досвід і стан розрахунків.

Обґрунтований розрахунок здійснюється за кожним елементом оборотних активів з урахуванням завдань виробничого плану, постачання та збуту.

Метод використовується при проектуванні нових підприємств, а також при розробці заходів, спрямованих на ліквідацію наднормативних запасів оборотних коштів.

Але даний метод досить трудомісткий, оскільки передбачає розрахунок нормативів за кожним видом сировини та матеріалів.

2. При аналітичному методі сукупний норматив на плановий рік обчислюється відповідно до діючого нормативу в поточному році, скоригованого на зміну обсягів виробництва та швидкість обертання обігових активів.

Аналітичний метод базується на аналізі звітних даних про вкладення оборотних активів в товарно-матеріальні цінності і на визначенні динаміки за звітний період. Для розрахунку потреби в оборотних засобах за цією методикою із фактичних залишків і оборотних засобів віднімаються зайві і непотрібні запаси і робиться поправка на зміну умов поставки матеріальних цінностей промислового характеру і умов виробництва.

Використовуючи аналітичний метод визначення потреби підприємства в оборотних засобах, автор [43] рекомендує використовувати наступну розрахункову формулу:

$$Пз = З + Дз - Кз, \quad (1.1)$$

де $Пз$ - фінансово-експлуатаційна загальна потреба підприємства в оборотних засобах (ФЕП);

$З$ - запаси і витрати;

$Дз$ - дебіторська заборгованість;

$Кз$ - кредиторська заборгованість.

Недоліком цієї методики, як нам здається, є те, що вона орієнтує на ту організацію, постачання та реалізацію, яка вже склалася, та не враховує можливостей їх покращення.

Основним недоліком цього методу є те, що він не відображає реального проходження виробничого процесу та кругообігу оборотних засобів, оскільки нормативи визначаються на основі фактичних даних минулого року. Це призводить до того, що визначені таким чином нормативи є доволі відносними. Він орієнтується на фактичну організацію виробництва, постачання та збуту й не сприяє їх покращенню. Аналітичний метод застосовується в тому випадку, коли в планованому періоді не передбачено істотних змін в умовах роботи підприємства в порівнянні з попереднім.

3. При коефіцієнтному методі – для розрахунку потреби в оборотних активах на майбутній період за основу береться норматив попереднього року з поправкою на розміри змін відповідних запасів і затрат у плановому періоді.

Коефіцієнтний метод заснований на визначенні нового нормативу на базі нормативу попереднього періоду шляхом внесення в нього виправлень з урахуванням зміни умов виробництва, постачання, реалізації продукції, розрахунків, що здійснюють вплив на швидкість обертання оборотних коштів. За залежними від обсягів виробництва елементами оборотних коштів (сировина, матеріали, незавершене виробництво, готова продукція на складі) потреба планується виходячи з розмірів їх у базисному році, темпів зростання виробництва і можливого прискорення оборотності оборотних коштів. За елементами оборотних коштів, що не залежать від обсягу діяльності (запасні частини, малоцінні і швидкозношувані предмети, витрати майбутніх періодів) планова потреба визначається на рівні їх середньофактичних залишків.

4. Метод суми строків оборотності. Використання методу «суми строків оборотності» пов'язане з поняттями операційного й фінансового циклів. Ціль методу «строків оборотності» – визначити потреби, що генеруються операційним циклом. Ці потреби вимірюються в днях і у відсотках до обсягу

продажів. На практиці не завжди легко застосувати цей метод, тому що він виходить з розрахунку численних часткових строків оборотності.

5. Використання методу кореляційно-регресійного аналізу дозволяє визначити планову величину оборотних активів за допомогою рівняння регресії, що встановлює зв'язок між шуканою плановою величиною й факторами, які її визначають. Незаперечним достоїнством даного методу є простота розрахунків планової величини поточних активів. Крім того, даний метод дозволяє враховувати вплив не одного, а цілого ряду факторів, що природно підвищує цінність розрахунків. Однак, для одержання досить точного рівняння регресії необхідно проаналізувати цілий ряд порівнянних базових показників за велику кількість звітних періодів, що в сучасних умовах на вітчизняних підприємствах зробити важко.

Для порівняння методів відносно переваг та їх недоліків складено табл. 1.1. [47].

Таблиця 1.1

Порівняння методів планування оборотних активів

Найменування	Характеристика	Переваги	Недоліки
1	2	3	4
Прямий метод	Спочатку визначається розмір авансування оборотних активів у кожний елемент, потім їхнім підсумовуванням визначається загальна сума нормативу	1. Найбільш точно визначає потребу в оборотних активах 2. Враховує організаційно-технологічні, технічні, транспортні та інші особливості, досвід і стан розрахунків 3. Мається інформація у потребі за кожним елементом оборотних активів з урахуванням завдань виробничого плану, постачання та збуту	1. Потребує багато інформації для визначення потреби 2. Більш затратний внаслідок збору багато численної інформації
Аналітичний метод	Базується на здійсненні розрахунків з урахуванням середніх фактичних залишків та змін обсягів виробництва. При	1. Менш затратний, використовуються дані, що вже є в наявності, тобто минулих періодів 2. Відносно простий у	1. Не відображає реального проходження виробничого процесу та кругообіг

Продовження табл. 1.1

1	2	3	4
	цьому здійснюється коригування з урахуванням зайвих і непотрібних запасів, неліквідів, які, можливо, мали місце в попередньому періоді.	розрахунках	оборотних активів, оскільки нормативи визначаються на основі фактичних даних минулого року 2. Визначені нормативи є доволі відносними 3. Не враховується при розрахунках нормативів сезонність виробництва 4. Не сприяє покращенню організації виробництва, постачання та збуту
Коефіцієнтний метод	Здійснюється розрахунок потреби в оборотних активах з урахуванням тенденцій і співвідношень у змінах обсягу виробництва та окремих видів запасів і затрат. Співвідношення, що склалися в минулому, з використанням відповідних коефіцієнтів, екстраполюються на майбутній період.	1. Враховуються тенденції і зміни обсягу виробництва та окремих видів запасів і затрат 2. Можливість планування потреби в оборотних активах на декілька періодів наперед	1. Не враховується при розрахунках нормативів сезонність виробництва 2. Неточність розрахунків
Метод суми строків оборотності	Ціль методу – визначити потреби, що генеруються операційними циклом. Ці потреби вимірюються в днях і у відсотках до обсягу продажів	1. Надає додаткову інформацію для аналізу діяльності	1. Важкий у застосування, тому що виходить з розрахунку численних часткових строків оборотності 2. Не можна підсумовувати строки оборотності в днях, тому що

Продовження табл.1.1

1	2	3	4
			вони визначалися стосовно різних величин у знаменнику формул строків оборотності
Метод кореляційно-регресійного аналізу	Дозволяє визначити планову величину оборотних активів за допомогою рівняння регресії, що встановлює зв'язок між шуканою плановою величиною й факторами, які її визначають	1. Точність розрахунків 2. Враховує специфіку формування оборотних засобів за окремими групами (запаси, дебіторська заборгованість, грошові кошти та фінансові вкладення)	1. Для визначення потреби оборотних активів потребує інформацію щодо базових показників за велику кількість звітних періодів

Як видно з табл. 1.1, найбільш точним є прямий метод, проте його доцільно використовувати при створенні нового підприємства, а при наявності достатньої інформації з минулих періодів та впевненості, що в планованому періоді не передбачаються суттєві зміни, більш вигідним буде використовувати аналітичний метод, що неважкий у розрахунках та менш затратний. Проте слід відзначити, що внаслідок нестабільної економіки будь-яке планування є неефективним, адже вплив зовнішніх факторів є постійним та занадто сильним, а точно спланувати будь-які активи, у тому числі оборотні, з урахуванням змін, що важко спрогнозувати, майже неможливо.

Використання означених методів залежить від тривалості господарювання підприємства та рівня його розвитку. На практиці найбільш доцільне застосування методу прямого рахунка, перевагою якого є вірогідність, що дозволяє зробити найбільш точні розрахунки частинного і сукупного нормативів.

1.3. Методичні підходи до визначення ефективності використання оборотних активів

В даний час українські підприємства працюють у дуже складних умовах через наслідки пандемії COVID-19 та запровадження на території України військового стану. Підприємства роблять головний акцент на вирішення питань стабільності функціонування. Це потребує внесення змін в політику управління оборотними активами від якої залежить ліквідність, платоспроможність та фінансовий стан підприємства в умовах непередбачуваних ризиків в їх діяльності. Брак оборотних коштів чинить значний вплив на роботу підприємства, спричиняючи збої в виробництві чи постачанні сировини, чим зменшують очікуваний прибуток. Саме тому дуже важливим є прискорення залучення грошових оборотних коштів як із внутрішніх, так і з зовнішніх джерел.

Особливістю оборотних активів є їх вплив на результати процесу виробництва, через те, що частина оборотних активів використовується у процесі виробництва продукції та напряду приймає участь у формуванні собівартості продукції, а з іншого – певна їх величина постійно перебуває у вигляді запасів для забезпечення безперервності процесу виробництва.

Методична оцінка ефективності використання оборотних активів підприємства є об'єктивною необхідністю в період кризового стану економіки, яка дає можливість виявити сильні та слабкі місця підприємства, удосконалити його потужності та виявити приховані потенційні можливості.

Традиційна загальноновизнана у вітчизняній літературі методика аналізу ефективності використання оборотних активів базується на порівнянні фактичних показників із плановими (чи відповідними за минулий період) наступних показників: оборотність оборотних активів (у сучасній зарубіжній і вітчизняній літературі цей показник інтерпретується як коефіцієнт ділової активності [48, 49, 50] або коефіцієнт трансформації [49, 51]; тривалість одного обороту [50]; коефіцієнт завантаження коштів в обороті [52].

При порівняльному аналізі ефективності використання оборотних активів (фактичне використання у порівнянні з плановим) використовується показник вивільнення оборотних активів (перевитрата) [53] в результаті змін у ефективності їх використання:

$$\pm_{\Delta} OA = \frac{(D_1 - D_2) \cdot P}{T}, \quad (1.1)$$

де, D_1, D_2 – середня тривалість одного обороту відповідно у звітному і базовому періодах;

P – загальний обсяг реалізованої продукції у періоді, що розглядається;

T – тривалість періоду, що розглядається.

На практиці для оцінки ефективності використання оборотних активів підприємства найбільш поширені перші два показники: оборотність оборотних активів і тривалість одного обороту.

Методики аналізу, що використовуються у вітчизняній практиці останнім часом, базуються на закордонному досвіді. Їх особливістю є відхід від зіставлення в ході аналізу переважно коефіцієнтів оборотності оборотних активів.

Однією із сучасних ґрунтовних методик аналізу ефективності управління оборотними активами є методика, що запропонована І. Бланком. Вона передбачає проведення аналізу у кілька етапів, які, за твердженням автора, дозволяють провести аналіз найбільш повно у такій послідовності [54]:

- на першому етапі розглядається динаміка питомої ваги оборотних активів у загальній сумі активів підприємства, зміна динаміки оборотних активів у зіставленні з темпами зміни обсягу реалізованої продукції і середньої суми усіх активів;

- на другому етапі аналізується зміна по кожній статті поточних активів балансу;

- на третьому етапі аналізу вивчається оборотність і тривалість обороту оборотних активів і кожного їхнього елемента;

- на четвертому етапі аналізу розраховується рентабельність оборотних активів з використанням коефіцієнта рентабельності, а також моделі Дюпона стосовно цього виду активів:

$$R_{OA} = R_{PI} \cdot K_{OA}, \quad (1.2)$$

де R_{OA} – рентабельність оборотних активів;

R_{PI} – рентабельність реалізованої продукції;

K_{OA} – оборотність оборотних активів.

- на п'ятому етапі аналізуються джерела фінансування оборотних активів.

Крім того, І. Бланк [49, 54] пропонує методику аналізу складових оборотних активів підприємства в попередньому періоді: запасів товарно-матеріальних цінностей, дебіторської заборгованості, грошових активів.

Для аналізу ефективності використання запасів І. Бланк [54] пропонує методику проведення аналізу за наступною схемою:

- розглядаються показники загальної суми запасів товарно-матеріальних цінностей - темпи її динаміки, питома вага в обсязі оборотних активів і т.п.;

- вивчається структура запасів у розрізі їхніх видів і основних груп, виявляються сезонні коливання їхніх розмірів;

- розраховується ефективність використання різних видів, груп запасів та їхнього обсягу в цілому, яка характеризується показниками їх оборотності;

- вивчається обсяг і структура поточних витрат з обслуговування запасів у розрізі окремих видів цих витрат.

Для аналізу ефективності використання дебіторської заборгованості автор пропонує [54] наступний алгоритм дій:

- оцінити рівень дебіторської заборгованості підприємства і його динаміку в попередньому періоді за допомогою визначення коефіцієнта залучення оборотних активів у дебіторську заборгованість; визначити середній період інкасації і кількість оборотів запасів;

- оцінити склад дебіторської заборгованості за окремими «віковими групами» і розглянути склад простроченої заборгованості;
- розрахувати економічний ефект від інвестування коштів у дебіторську заборгованість, тому що це повинно сприяти зростанню обсягів реалізації продукції на підприємстві і одержанню додаткового прибутку.

Аналіз грошових активів підприємства в попередньому періоді автором пропонується [54] проводити в такій послідовності: оцінюється ступінь участі грошових активів в оборотному капіталі і його динаміка в попередньому періоді; розраховується середній період обороту і кількість оборотів грошових активів у розглянутому періоді; визначається рівень абсолютної платоспроможності підприємства по окремих місяцях попереднього періоду; встановлюється рівень залучення вільного залишку грошових активів у короткострокові фінансові вкладення і коефіцієнт рентабельності короткострокових фінансових вкладень.

Вищенаведена методика І.Бланка передбачає використання великої кількості фінансових показників, які у ряді випадків не тільки доповнюють, але й дублюють один одного.

Інтегральну оцінку ефективності використання оборотних активів пропонує С. Чернецов [55] за допомогою таких показників: стабільність обсягу власних оборотних активів (відношення наявності власних оборотних активів на початок періоду до наявності на звітну дату); забезпеченість власними і прирівняними до них оборотними активами; коефіцієнт оборотності оборотних активів; коефіцієнт завантаження коштів в обороті; дотримання стабільних нормативів граничного рівня запасів товарно-матеріальних цінностей на одиницю реалізованої продукції, робіт і послуг. Методика [55] увібрала в себе розробки видатних учених-економістів планового господарства. До її недоліків можна віднести те, що аналіз ефективності використання оборотних активів передбачається (і можливо) проводити тільки після завершення звітного періоду (найчастіше кварталу). Такий підхід є правомірним, але він не

забезпечує оперативної оцінки стану використання оборотних активів, не дає можливості проведення систематичного поточного контролю [53].

У роботах В. Ковальова при аналізі руху коштів, дебіторської заборгованості застосовуються переважно закордонні підходи до аналізу елементів оборотного капіталу [56, 57]. Для ретроспективного аналізу запасів автор пропонує скористатися складними для практичного використання, жорстко детермінованими факторними моделями, що відображають функціональну залежність товарних запасів від таких чинників: обсягу і структури товарообігу, оборотності запасів за окремими групами, розрахунок впливу яких пропонується здійснювати за методами елімінування, зокрема, індексним методом. Вищенаведена методика аналізу запасів доцільно використовувати для торговельних підприємств, але вона мало придатна для виробництва [53].

Аналіз товарно-матеріальних запасів має визначальну роль в аналітичних дослідженнях стану оборотних активів промислового підприємства, враховуючи їх питому вагу в оборотних активах. Особливо це стосується підприємств, де ефективність використання оборотних активів прямо залежить від скорочення часу перебування їх у стадії виробничих запасів. Велика питома вага виробничих запасів знижує стійку платоспроможність підприємства. В умовах кризи для підприємства втрата платоспроможності може бути набагато гіршою, ніж низька прибутковість (рентабельність). Навіть у тому випадку, якщо підприємство високорентабельне, але не платоспроможне, тобто не має достатньої кількості ліквідних засобів (коштів і цінних паперів), не можна говорити про його стійкий фінансовий стан.

У ряді вітчизняних літературних джерел автори [58, 59] наголошують на необхідність звернути особливу увагу при аналізі ефективності використання оборотних активів на облік матеріально-виробничих запасів, що надходять у виробництво чи залишаються на складах, оскільки продуманий розрахунок їхньої собівартості, який може змінюватися з часом у результаті коливання цін, має значний вплив на чистий прибуток підприємства. Загальновизнані світові

стандарти оцінки запасів залишають право вибору підприємству, яким методом скористатися при визначенні вартості запасів: методом ЛІФО (собівартості останніх за часом надходження запасів), ФІФО (собівартості перших за часом надходження запасів), методом середньозваженої собівартості.

На цей час в Україні діють такі методики, що передбачають аналіз фінансового стану, ефективності використання активів та фінансових ресурсів підприємства:

- «Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств та організацій», затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 81 від 27.06.97 [60];

- «Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій», затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 22 від 23.02.98 [61];

- «Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації», затверджена наказом Міністерства фінансів України та Фондом державного майна України № 49/121 від 26.01.2001 [62].

Всі ці методики розглядають показники ефективності використання оборотних активів та формування джерел їх фінансування (тобто показники ефективності управління оборотними активами), як важливу складову показників фінансового стану підприємств.

Фінансовий аналіз підприємства, згідно з Положенням [62] складається з таких етапів: оцінка майнового стану підприємства та динаміка його зміни; аналіз фінансових результатів діяльності підприємства; аналіз ліквідності; аналіз ділової активності; аналіз платоспроможності (фінансової стійкості); аналіз рентабельності.

Оцінка майнового стану підприємства та визначення динаміки його зміни дає змогу визначити абсолютні й відносні зміни статей балансу за визначений період, встановити тенденції зміни та визначити структуру фінансових ресурсів

підприємства. Особлива увага приділяється наявності та структурі простроченої заборгованості підприємства.

У Положенні [62] передбачається, що аналіз ліквідності підприємства, який здійснюється за даними балансу, дозволяє визначити спроможність підприємства сплачувати свої поточні зобов'язання. Аналіз ліквідності підприємства здійснюється шляхом розрахунку таких показників (коефіцієнтів) [62] як коефіцієнт покриття, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності та чистий оборотний капітал, тобто, використовуючи дані про оборотні активи за їх структурою. Коефіцієнт покриття показує достатність ресурсів підприємства, що можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань. Коефіцієнт швидкої ліквідності відображає платіжні можливості підприємства щодо сплати поточних зобов'язань за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами. Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина боргів підприємства може бути сплачена негайно.

Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства здійснюється шляхом розрахунку таких показників (коефіцієнтів) [62]: коефіцієнт платоспроможності (автономії), коефіцієнт фінансування, коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами та коефіцієнт маневреності власного капіталу. Коефіцієнт платоспроможності (автономії) показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність. Коефіцієнт фінансування характеризує залежність підприємства від залучених засобів. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами показує забезпеченість підприємства власними оборотними засобами. Коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, тобто вкладена в оборотні засоби, а яка капіталізована.

«Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств та організацій» [60] та «Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій»

[61], рекомендують проводити аналіз використання оборотних активів та структури джерел їх фінансування практично за такими ж показниками.

Одним з найважливіших показників ефективності управління оборотними активами та джерелами їх фінансування є показник (коефіцієнт) забезпечення власними коштами ($K_{зк}$), який розраховується за формулою [53]:

$$K_{зк} = \frac{K_{вк} - A_{но}}{K_{вк}}, \quad (1.3)$$

де $K_{зк}$ - показник (коефіцієнт) забезпечення власними коштами;

$K_{вк}$ - власний капітал підприємства; $A_{но}$ - необоротні активи.

Різними авторами рекомендується різний нормативний рівень цього показника. Так, у методиці [61] вказується, що його значення повинно бути більше 0,1. У роботі [63] рекомендується таким чином формувати джерела фінансування, щоб рівень цього показника не був нижчим за 0,2, тобто не менш, ніж 20% власного капіталу підприємство повинно спрямовувати на фінансування оборотних активів.

Про ефективність управління оборотними активами та джерелами їх фінансування свідчить також структура боргів підприємства: співвідношення власного, довгострокового боргового капіталу, короткострокових кредитів банків та кредиторської заборгованості. При цьому визначається структура кредиторської заборгованості та її співвідношення з дебіторською заборгованістю.

Структура оборотних активів підприємства при аналізі ефективності управління оборотними активами вивчається як з точки зору їх участі у виробничому процесі, так і з точки зору рівня їх ліквідності. До найбільш ліквідних активів підприємства відносять грошові кошти на рахунках та короткострокові цінні папери.

При аналізі джерел фінансування оборотних активів визначають власний робочий капітал (P_k)(власні оборотні засоби). Аналіз існуючих підходів до його визначення виявив відсутність єдиного підходу навіть на рівні вітчизняних розробок. Так, згідно з методикою [60] він повинен визначатися як різниця між

оборотними активами підприємства та його короткостроковими зобов'язаннями. Методикою [61] передбачається розмежування показників власних оборотних засобів та робочого капіталу. Крім того, методикою [61] передбачається визначення наявності власних, а також довгострокових і середньострокових позикових джерел формування запасів і витрат. За цією методикою також визначається загальна сума основних джерел формування запасів і витрат шляхом сумування попереднього показника з короткостроковими кредитами та позиками, що не погашені в строк [61]. При цьому, для оцінки ефективності управління оборотними активами та джерелами їх фінансування пропонується три різні оцінки результатів управління: абсолютна стійкість підприємства, нормальна стійкість, нестійкий фінансовий стан і кризовий фінансовий стан з відповідними обмеженнями показників [61].

«Наявність робочого капіталу свідчить про те, що підприємство не тільки здатне сплатити власні поточні борги, а й має фінансові ресурси для розширення діяльності та інвестування» [61]. Як нестача робочого капіталу, так і його надлишок свідчить про недосконалість системи управління оборотними засобами на підприємстві. Оскільки оптимальний для конкретного підприємства розмір P_K залежить від сфери його діяльності, обсягу реалізації, кон'юнктури ринку тощо, завданням фінансового менеджменту при управлінні оборотними засобами є визначення цих залежностей, встановлення оптимального значення та розробка заходів щодо дотримання цієї оптимальної величини.

Оцінкою ефективності процесу формування робочого капіталу при управлінні оборотними активами та джерелами їх фінансування є показник маневреності робочого капіталу (M_{PK}), який оцінюється часткою запасів у загальній сумі робочого капіталу. Згідно з методиками [60, 61] цей показник визначається за формулою:

$$M_{PK} = \frac{Z_{mц}}{A_o - Z_n}, \quad (1.4)$$

де M_{PK} - маневреність робочого капіталу; $Z_{mц}$ - запаси;

A_a - оборотні активи; Z_n - зобов'язання поточні.

Важливим показником ефективності управління оборотними активами та джерелами їх фінансування багатьма авторами визнається показник співвідношення оборотних активів і короткострокових зобов'язань [60, 61, 62], тобто показник, що визначає, чи зможе підприємство розрахуватися з боргами у разі реалізації усіх її оборотних активів. З цього приводу слід зазначити, що не всі оборотні активи підприємства є ліквідними (незавершене виробництво, або сумнівна чи безнадійна дебіторська заборгованість, чи специфічні виробничі запаси, які призначені тільки для технології даного виробництва). Обґрунтованим вважається визначення нижньої межі цього показника на рівні двох $K_n > 2$.

Одним з важливих показників ефективності управління оборотними засобами є час їх відтворення - обороту ($Ч_в$), який показує, скільки підприємству знадобилось днів для повернення його оборотних засобів у вигляді грошових коштів на рахунки, що є умовою початку нового циклу обороту. При цьому визначається не тільки оборотність усіх оборотних активів, але і їх окремих складових (наприклад, запасів, дебіторської заборгованості).

Дебіторська заборгованість свідчить про кредитування підприємством-постачальником підприємств-споживачів. Доцільним є контролювати при Оборотними засобами співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості, що і передбачено існуючими методиками [61].

При аналізі ефективності управління оборотними активами доцільно також використовувати існуючу методику співставлення активів та пасивів за їх ліквідністю (для активів) та терміном залучення (для пасивів). При цьому використовуються наступні співвідношення і визнається, що активи балансу ліквідні за умови [61]:

$$A(1) \geq P(1); A(2) \geq P(2); A(3) \geq P(3); A(4) \leq P(4),$$

де $A(1)$, $A(2)$, $A(3)$, $A(4)$ - відповідно, найбільш ліквідні активи; активи, що швидко; повільно; важко реалізуються;

$P(1)$, $P(2)$, $P(3)$, $P(4)$ - відповідно, найбільш термінові зобов'язання, короткострокові, довгострокові, середньострокові та постійні пасиви.

Важним показником ефективної організації управління оборотними засобами є визначення спроможності підприємства покривати свої періодичні виплати. Це контролюється за допомогою коефіцієнта покриття періодичних виплат, який визначається відповідно до методики [61] наступним чином:

$$K_{нв} = \frac{A_0 - Z_m}{B_2}, \quad (1.5)$$

де: A_0 - оборотні (поточні) активи; Z_m - товарно-матеріальні запаси; B_2 - середні щоденні виплати грошових коштів за операціями підприємства (визначається за даними бухгалтерської звітності).

Таким чином, існуючі методики пропонують визначати рівень управління оборотними активами та джерелами їх фінансування за показниками, які входять у той чи інший блок аналізу фінансового стану, а саме, у блок показників платоспроможності, показників фінансової діяльності підприємства та показників ефективності управління оборотними активами (рис. 1.6). Деякі з показників входять у перелічені блоки декілька разів, оскільки носять комплексний характер: характеризують різні аспекти використання та формування оборотних активів. Методику розрахунку перелічених показників наведено в додатку А (табл. А.1).

Основним показником ефективності використання активів традиційно є коефіцієнт їх оборотності, який, як відомо, визначається шляхом віднесення виторгу від реалізації до середньорічної суми оборотних активів [53]:

$$K_{об} = \frac{B_{реал}}{АО}, \quad (1.6)$$

де $K_{об}$ - коефіцієнт оборотності оборотних засобів, обороти;

$B_{реал}$ - виторг від реалізації продукції, робіт та послуг, тис. грн.;

$АО$ - засоби, які використовує підприємство, тис. грн.

Висновки до розділу 1

На основі проведених досліджень і теоретичного узагальнення існуючих методичних підходів до планування оборотних активів та оцінки їх використання встановлене наступне.

Рис. 1.6. Класифікація показників ефективності управління оборотними активами за напрямками управління: формування, використання, вибір джерел фінансування

1. Надано узагальнену характеристику рис, властивостей і елементів оборотних активів підприємства, як економічної категорії; визначено їхню сутність, як об'єкта управління, що базується на взаємозв'язку таких елементів, як: характер функціонування, період функціонування – час, протягом якого певний вид активів може бути перетворений у грошові кошти та склад елементів.

Сформульоване поняття оборотних активів підприємства, як елемента ресурсного потенціалу, що контролюється організацією й призначений для забезпечення безперервного й планомірного процесу господарської діяльності, споживається однократно з метою забезпечення певної економічної вигоди у майбутньому.

2. Визначено джерела фінансування оборотних активів підприємств та запропоновано систематизувати за такими ознаками: характером власності, видами власності, ступенем генерації ризику, видами діяльності. Встановлено, що джерелами фінансування оборотних активів підприємства є: власні кошти, прирівняні до власних коштів, позикові кошти, залучені кошти.

3. На сьогоднішній день планування оборотних активів, з одного боку, є актуальним внаслідок чіткого розуміння у подальшому наявних коштів та необхідних до залучення, з іншого боку – недоречним, внаслідок важкості прогнозування обсягів діяльності та руху грошових коштів, тому що прорахувати, буде платити дебітор одразу чи ні та взагалі чи буде погашати свою заборгованість – це зробити в умовах економічної кризи майже неможливо.

4. Визначено, що на теперішній час планування оборотних активів здійснюється наступними методами: прямим методом, аналітичним методом, коефіцієнтним методом, методом суми строків оборотності та методом кореляційно-регресійного аналізу.

5. Порівнявши методи планування оборотних активів було визначено, що найбільш точними є прямий метод та метод кореляційно-регресійного аналізу.

6. Узагальнив методичні підходи до визначення ефективності використання оборотних активів було визначено, що існуючі методики пропонують визначати рівень управління оборотними активами та джерелами їх фінансування за показниками, які входять у той чи інший блок аналізу фінансового стану. Аналіз показників ефективності управління оборотними активами дозволив класифікувати їх за напрямками управління: формування, використання, вибір джерел фінансування.

7. У кожному конкретному підприємстві склад і структура оборотних активів є різними і залежать від типу виробництва, складу витрат на виробництво продукції що виготовляється, матеріально-технічного постачання тощо. Стан, склад та структура оборотних активів є важливим індикатором ефективності виробничо-комерційної діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПАТ «МЕТАЛУРГТРАНСРЕМОНТ»

2.1. Коротка характеристика ПАТ «Металургтрансремонт»

ПАТ «Металургтрансремонт» - це товариство, яке було створено згідно діючого законодавства України щодо варіантів існування організаційно-правових товариств у формі приватного акціонерного товариства. У 1980 році завод почав ремонт тепловозів ТГМ1 і з тих пір колектив освоїв капітальний ремонт тепловозів ТЕЗ, ТЕМ2, тгм23, ТГМ6 всіх модифікацій, дрезин ДГКу та МПТ4, МПТ6, автомотрис АДМ і АГВ.

ПАТ «Металургтрансремонт» додержується виконання чинного законодавства України, Статуту та внутрішніх Положень Товариства при провадженні своєї діяльності.

Підприємство має основні засоби для здійснення діяльності у вигляді виробничих приміщень, а саме цехів, в одному з яких проводиться ремонт дизелів, у другому – ремонт колісних пар.

Підприємство згідно з установчими документами може займатися різними видами діяльності, але ремонт пересувного складу залізниці та його агрегатів є основним видом. Підприємство ремонтує маневрові тепловози, дрезини та окремі вузли з цих машин. Всі види послуг надаються тільки на території України. Основними споживачами послуг підприємства є промислові підприємства металургійної галузі, які використовують пересувний залізничний транспорт в своїй діяльності. Матеріали і запасні частини, які використовуються при ремонті, поставляються не тільки від постачальників України, а і з країн СНД [64].

У 2020-2021 рр. підприємство не змінювало профіль основної діяльності, не змінювало номенклатуру виробляємої продукції, а також в 2020 році освоїло

випуск запасних частин і агрегатів, виготовлення яких проводиться в Росії. Запланований ряд організаційно-технічних заходів до впровадження технологічних процесів та обладнання, виготовлення оснащення, пристроїв та ремонту з метою підвищення якості ремонту.

За останні 3 роки виробництво є нестабільним, тому обсяги виробництва за останні 3 роки мають нестабільну динаміку. Це пов'язане з забезпеченням підприємства заказами на виконання ремонтів транспортних засобів і їх вузлів.

Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться згідно з Законом України від 16.07.1999 р №996 XIV "Про фінансовий облік і фінансову звітність в Україні" згідно з МСФЗ і П(С)БО [65]. Нарахування амортизації основних засобів виконується прямолінійним методом, амортизація малоцінних необоротних матеріальних активів нараховується в розмірі 100% в момент передачі в експлуатацію, амортизація нематеріальних активів нараховується прямолінійним методом.

Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу за 2020 рік - 200 осіб, середня чисельність позаштатних працівників та осіб, які працюють за сумісництвом -12 осіб. Фонд оплати праці -25293,5 тис.грн. Відносно 2019 року фонд оплати праці зменшився на 3776,3 тис. грн в зв'язку з зменшенням чисельності працівників і зменшенням обсягів виробництва.

2.2. Аналіз стану оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт»

Фінансовий стан підприємства залежить найбільше від раціонального розміщення та ефективності використання оборотних активів. Структурні зрушення, прискорення оборотності, загальна динаміка не тільки визначають фінансову стійкість і платоспроможність підприємства, а й можливість стійкого економічного зростання.

Частка оборотних активів у майні підприємств є найвищою. Від складу, розміщення, ефективності використання та структури джерел фінансування оборотних активів безпосередньо залежить фінансовий стан підприємств.

Тому в процесі аналізу визначимо структуру оборотного капіталу (табл. 2.1), розміщення його в сфері виробництва і оборення, ефективність використання.

Таблиця 2.1

Аналіз динаміки складу і структури оборотних активів

ПАТ «Металургтрансремонт»

Види оборотних активів по ступені ліквідності	2018		2019		2020		Зміни 2019 до 2018		Зміни 2020 до 2019	
	Сума, тис.грн	Питома вага, %	Сума, тис.грн	Питома вага, %	Сума, тис.грн	Питома вага, %	Тис. грн.	% пунктів	Тис. грн.	% пунктів
1. Грошові кошти і поточні фінансові інвестиції	2 528	5,03	4 348	8,17	2224	7,14	1820	3,14	-2124	-1,03
2. Кошти у розрахунках (дебіторська заборгованість)	29054	57,86	33027	62,11	14947	48,01	3973	4,25	-18080	-14,1
3. Запаси (матеріальні оборотні кошти)	18 338	36,52	15 370	28,91	13593	43,66	-2968	-7,61	-1777	14,75
4. Інші оборотні активи	287	0,57	426	0,8	365	1,17	139	0,23	-61	0,37
Усього оборотних активів	50 207	100	53 171	100	31129	100	2964	-	-22042	-

Детально розглянемо групи оборотних активів, що найбільшою мірою впливають на платоспроможність: грошові кошти і поточні фінансові інвестиції, дебіторську заборгованість (розрахункові кошти), запаси.

У 2019 році відбулося збільшення оборотних активів в порівнянні з 2018 роком на 2 964 тис.грн. через збільшення дебіторської заборгованості на 3 973 тис.грн. та грошових коштів на 1 820 тис.грн., інших оборотних активів на 139 тис.грн.

У структурі оборотних активів у 2019 році відбулося збільшення питомої ваги найбільш мобільної частини оборотних коштів – грошових коштів з 5,03% до 8,17 % і ріст питомої ваги дебіторської заборгованості з 57,86% до 62,11.

Зменшення оборотних активів в 2020 році в порівнянні з 2019 роком на 22 042 тис.грн. пов'язано в основному за рахунок зменшення дебіторської заборгованості на 18 080 тис.грн.

Але у структурі оборотних активів у 2020 році питома вага запасів збільшилась з 28,91% до 43,66%, що знизило ступінь мобільності оборотних активів при зменшенні обсягів своєї діяльності (зменшення виручки на 34 322 тис.грн.)

Оскільки дебіторська заборгованість за товари (роботи, послуги) і за розрахунками з іншими дебіторами збільшує величину оборотних активів, сповільнює їх оборотність і може призвести до зменшення кінцевого фінансового результату на вкладений капітал, то аналізу і оцінці дебіторської заборгованості повинна приділятися особлива увага.

Якість, ліквідність і оборотність дебіторської заборгованості характеризується даними про розподіл дебіторської заборгованості за термінами її виникнення і такими показниками, як [53]:

1. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості:

$$K_{ДЗ} = \frac{РП}{\overline{ДЗ}}, \quad (2.1)$$

де $РП$ – виручка від реалізації продукції, грн.,

$\overline{ДЗ}$ - середня сума дебіторської заборгованості за період, грн..

2. Тривалість періоду погашення (інкасації) дебіторської заборгованості:

$$t_{ДЗ} = \frac{360}{K_{ДЗ}}, \quad (2.2)$$

3. Частка дебіторської заборгованості у загальному обсязі оборотних активів:

$$d_{ДЗ} = \frac{ДЗ}{ОА}, \quad (2.3)$$

де $ДЗ$ – сума чистої дебіторської заборгованості, грн.;

$ОА$ – оборотні активи, грн.

Стан дебіторської заборгованості унаочнює таблиця 2.2.

Таблиця 2.2

Показники стану дебіторської заборгованості ПАТ «Металургтрансремонт»
за 2018-2020 рр.

№	Показник	2018	2019	2020	Відхилення	
					2019 до 2018	2020 до 2019
1	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості ($K_{ДЗ}$)	3,51	3,15	2,65	-0,36	-0,5
2	Період погашення дебіторської заборгованості ($t_{ДЗ}$), дні	103	114	139	11	25
3	Частка дебіторської заборгованості у загальному обсязі оборотних активів ($d_{ДЗ}$)	0,57	0,62	0,48	0,05	-0,14

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зменшився на 0,36 пункту в 2018 році і на 0,5 пункту в 2020 році, що означає сповільнення швидкості сплати заборгованості підприємству. Збільшення терміну обороту дебіторської заборгованості на 11 днів у 2018 році і на 25 днів в 2020 році є негативною тенденцією в роботі підприємства і означає, що ПАТ «Металургтрансремонт» в

2020 році повільніше отримує свої кошти за реалізовану продукцію порівняно з попередніми роками. Сповільнення оборотності дебіторської заборгованості збільшує потребу в оборотних коштах, погіршує їх структуру, знижує платоспроможність підприємства, загрожує виникненню сумнівних боргів.

Частка дебіторської заборгованості в обсязі поточних активів в 2018 році складає 57%, в 2019 році цей показник збільшився до 62,1 %, а в 2020 році відбулось його мале зменшення до 48 %.

Робота підприємства в умовах ринку передбачає нормальну фінансову діяльність. При цьому враховується здатність підприємства здійснювати розрахунки за всіма видами зобов'язань: внутрішніми і зовнішніми, короткостроковими і довгостроковими. Підприємство вважається платоспроможним, якщо його загальні активи більші, ніж довгострокові і короткострокові зобов'язання. Підприємство ліквідне, якщо його поточні активи більші, ніж короткострокові зобов'язання.

Розраховують наступні основні показники ліквідності.

Коефіцієнт покриття (загальний коефіцієнт ліквідності) показує скільки гривень оборотних активів підприємства припадає на одну гривню поточних зобов'язань. Якщо оборотні активи перевищують за величиною поточні зобов'язання, то підприємство вважається ліквідним. Нормативне значення коефіцієнта більше 2 [66, 67]. Коефіцієнт покриття розраховується наступним чином:

$$K_{3.л} = \frac{A_1 + A_2 + A_3}{П_1 + П_2}, \quad (2.4)$$

де A_1 – найбільш ліквідні активи (Σ Р 1160-1165), грн.

A_2 – активи, що швидко реалізуються (Σ Р 1125-1155), грн.

A_3 – активи, що реалізуються повільно (Σ Р 1100, 1190), грн.

$П_1$ – негайні пасиви (Σ Р 1610-1690), грн.

$П_2$ – короткострокові пасиви (Р 1600), грн.

Коефіцієнт швидкої ліквідності характеризує, яка частина зобов'язань може бути погашена не лише за рахунок грошових коштів, але й за рахунок очікуваних надходжень за відвантажену продукцію. Нормативне значення – більше 1 [66].

Він обчислюється так:

$$K_{ш.л} = \frac{A_1 + A_2}{П_1 + П_2}, \quad (2.5)$$

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина поточних зобов'язань може бути погашена активами, що мають абсолютну ліквідність. Нормативні значення при різних методиках, повинні дорівнювати або бути більшими 0,2; 0,5; 0,7 [67].

Визначається коефіцієнт абсолютної ліквідності за формулою:

$$K_{а.л.} = \frac{A_1}{П_1 + П_2}. \quad (1.6)$$

Аналіз показників, що характеризують ліквідність підприємства, здійснюється в динаміці, у зіставленні з рекомендованими значеннями. За підсумками аналізу робиться висновок про достатність (недостатності) сум оборотних активів у цілому й окремих їхніх елементах для покриття короткострокових зобов'язань підприємства.

Розрахуємо показники коефіцієнти ліквідності та оформимо дані в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Показники ліквідності ПАТ «Металургтрансремонт» в 2018 - 2020 роках

Показники ліквідності	2018р.	2019р	2020р	Абсолютне відхилення		Нормативне значення
				2019/2018	2020/2019	
Загальний коефіцієнт ліквідності	2,25	2,11	2,72	-0,14	0,61	> 2
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,42	1,49	1,5	0,07	0,01	> 1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,11	0,17	0,19	0,06	0,02	> 0,2

Загальний коефіцієнт ліквідності на протязі 2018-2020 рр. відповідав нормативному значенню, тобто підприємство мало реальну можливість покриття поточних зобов'язань за рахунок оборотних засобів. На кожну гривню поточних зобов'язань ПАТ «Металургтрансремонт» припадало в 2019 році 2,11 грн. оборотних активів, а в 2020 році – 2,72 грн.

Значення коефіцієнта швидкої ліквідності в 2018-2020 рр. більше нормативного і свідчить, що за рахунок грошових коштів та очікуваних фінансових надходжень (дебіторська заборгованість) ПАТ «Металургтрансремонт» має можливість повністю погасити поточні зобов'язання підприємства.

Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності є меншим за нормативне протягом всіх років. Так як коефіцієнт абсолютної ліквідності в 2020 році складає 0,19 то підприємство на кінець 2020 року спроможне погасити лише 19% поточної заборгованості за рахунок наявних коштів.

До показників, що характеризують стан оборотних активів, належать [53, 68]:

1. Коефіцієнт реальної вартості оборотних активів у майні підприємства ($K_{p.v.}$):

$$K_{p.v.} = \frac{B_{o.a.}}{B_m}, \quad (2.7)$$

де $B_{o.a.}$ - вартість оборотних активів (фактична наявність), грн.;

B_m - вартість майна підприємства, грн.

2. Частка оборотних активів, що важко реалізувати у загальному обсязі оборотних активів (d_{OAB}):

$$d_{OAB} = \frac{OAB}{OA} \cdot 100, \quad (2.8)$$

де OAB – оборотні активи, що важко реалізувати, грн. (витрати майбутніх періодів; незавершене виробництво; готова продукція, що не користується

попитом; виробничі запаси, що втратили споживчі властивості; сумнівна та безнадійна дебіторська заборгованість);

OA – оборотні активи, грн.

3. Коефіцієнт співвідношення оборотних активів, що важко реалізувати до ліквідних оборотних активів (K_C):

$$K_C = \frac{OAB}{OAL}, \quad (2.9)$$

де OAL – ліквідні оборотні активи: грошові активи, короткострокові фінансові активи, дебіторська заборгованість, грн.

Розраховані показники стану оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт» зведено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Показники стану оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт» за 2018-2020 рр.

№	Показник	2018	2019	2020	Відхилення 2019 до 2018	Відхилення 2020 до 2019
1	Коефіцієнт реальної вартості оборотних активів у майні підприємства (K_{pe})	0,83	0,83	0,74	-	-0,09
2	Частка оборотних активів, що важко реалізувати у загальному обсязі оборотних активів (d_{OAB}), %	36,52	28,91	43,66	-7,61	14,75
3	Коефіцієнт співвідношення оборотних активів, що важко реалізувати до ліквідних оборотних активів (K_C)	0,58	0,41	0,79	-0,17	0,38

Коефіцієнт реальної вартості оборотних активів свідчить, що частка оборотних активів у майні підприємства в 2020 році складала 74%. Цей показник зменшився в 2020 році в порівнянні з 2019 роком на 0,09. Зменшення показника в динаміці є негативною тенденцією для підприємства.

Негативною тенденцією на протязі 2018-2020 р. є збільшення питомої ваги оборотних активів, що важко реалізувати у загальному обсязі оборотних активів. Таке не є гарним збільшення коефіцієнту співвідношення оборотних активів, що важко реалізувати до ліквідних оборотних активів.

2.3. Аналіз джерел фінансування оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт»

Аналіз джерел майна підприємства ПАТ «Металургтрансремонт» здійснюється за даними балансу форма 1 (додаток Б). В аналітичній таблиці 2.6 наведено перелік джерел власних і позичених коштів вкладених у майно даного підприємства.

Уся інформація наведена в таблиці 1.6 береться з балансу за винятком рядка «Наявність власних оборотних коштів» - це розрахункова величина (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5

Розрахунок показника «Наявність власних оборотних коштів»

Показник	2018	2019	2020
1. Власний капітал (підсумок розділу 1 пасиву балансу)	38375	38757	30616
2. Довгострокові зобов'язання (підсумок розділу 2 пасиву балансу)	0	0	0
3. Необоротні активи (підсумок розділу 1 активу балансу)	10469	10719	10945
4. Наявність власних оборотних коштів (ряд.1 + ряд.2 - ряд.3)	27906	28038	19671

Власні оборотні кошти (ВОК) характеризують суму вкладень організації в оборотні активи та забезпечуються власними джерелами формування - капіталом та резервами, величина яких визначається за однойменним розділом форми № 1 балансу. Для визначення власних обігових коштів розраховують різницю між

власним капіталом і позаоборотними активами, використовуючи формулу: $ВОК =$
(стр.1495 - стр.1095) (форма № 1) [69].

Таблиця 2.6

Аналіз джерел коштів, які вкладено в майно підприємства ПАТ «Металургтрансремонт»
за 2018–2020 роки

Пасив	Показник						Відхилення (+, -)					
	2018		2019		2020		2019р. до 2018р.			2020р. до 2019р.		
	сума, тис. грн.	стру к тура, %	сума, тис. грн.	струк тура, %	сума, тис. грн.	стру к тура, %	абсолют не тис.грн	стру к тури, %	віднос не, %	абсолют не тис.грн	стру к тури, %	відно сне, %
1.Усього майна (Баланс)	60676	100	63890	100	42074	100	3214	-	5,29	-21816	-	- 34,14
1.1. Власний капітал	38 375	63,25	38 757	60,66	30616	72,77	382	-2,59	0,99	-8141	12,11	-21,0
1.1.1. Наявність власних оборотних коштів	27906	45,99	28038	43,88	19671	46,75	132	-2,11	0,47	-8367	2,87	- 29,84
1.2. Позичені кошти	22301	36,75	25133	39,34	11458	27,23	2832	2,59	12,69	-13675	- 12,11	- 54,41
1.2.1 Довгостр-кові позики	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.2.3 Короткостр-кові позики	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.2.4 Кредиторська заборгованість	11 567	19,06	17 156	26,85	7031	9,75	5589	7,79	48,32	-10125	-17,1	- 59,02
1.2.5 Поточні зобов'язання за розрахунками	5307	8,75	3882	6,07	2377	5,65	-1425	-2,68	-26,85	-1505	-0,42	- 38,77
1.2.6 Поточні забезпечення	5 427	9,94	4 095	6,41	2050	4,87	-1332	-3,53	-24,54	-2045	-1,54	- 49,94

До власного капіталу також відносять довгострокові кредити і позики, враховані в розділі IV балансу. Це обумовлено тим, що найчастіше вони залучаються для вкладень у капітальне будівництво та придбання основних засобів, а ці процеси потребують часу для завершення та виходу на окупність. За наявності

на балансі підприємства довгострокових пасивів застосовуйте таку формулу розрахунку власних обігових коштів: $ВOK = (стр.1495 + стр.1595 - стр.1095)$ (форма № 1).

Аналізуючи наведені дані табл. 1.6, 1.7, можна зробити висновки, що вартість майна підприємства збільшилась в 2018 р. в порівнянні з 2017 р. на 45325 тис.грн, та збільшилась в 2019 році в порівнянні з 2018 роком на 4675 тис.грн.

За звітний 2019 рік частка позичених коштів зменшилась на 20,24% і становила 28,21% у структурі майна за абсолютного їх зменшення на 13444 тис. грн.

Підприємству вистачає власних оборотних коштів. Позитивною тенденцією в 2020 році є зниження кредиторської заборгованості у структурі позичених коштів, з 26,85% в 2019 році до 9,75% в 2020 році, при абсолютному її зменшенні в 2020 році в порівнянні з 2019 роком на 10125 тис.грн. Також відбулися зменшення за поточними зобов'язання за розрахунками в 2020 році на 1505 тис. грн. (0,42%) в порівнянні з 2019 роком.

Частка власного капіталу в загальній сумі майна в 2020 році збільшилась в порівнянні з 2019 роком на 12,11%, при одночасному зменшенні в абсолютному значенні на 8141 тис.грн.

Кількість власних оборотних коштів також зменшилась в 2020 році на 8367 тис.грн. або на 29,84%. Змінилась і їхня величина в структурі власних коштів підприємства - їх частка виросла на 2,87%.

За рахунок власних оборотних коштів на кінець 2020 року покривалось 24,45% матеріальних оборотних коштів ($7791 : 30616 * 100$).

До показників, що характеризують стан джерел фінансування оборотних активів відносять [53]:

1. Власний оборотний капітал ($ВOK$):

$$ВOK = BK - HA, \quad (2.10)$$

де BK – власний і прирівняний до нього капітал, грн.;

HA – необоротні активи, грн. (р.І активу балансу).

2. Коефіцієнт маневреності власного капіталу (K_m):

$$K_m = \frac{ВOK}{BK}, \quad (2.11)$$

3. Коефіцієнт забезпечення власними засобами (K_3):

$$K_3 = \frac{ВOK}{OA}. \quad (2.12)$$

де OA – оборотні активи, грн.

Розраховані показники стану джерел фінансування оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт» зведено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Показники стану джерел фінансування оборотних активів

ПАТ «Металургтрансремонт» за 2018-2020 рр.

№	Показник	2018	2019	2020	Відхилення 2019 до 2018	Відхилення 2020 до 2019
1	Власний оборотний капітал ($ВOK$), грн..	27906	28038	19671	132	-8367
2	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (K_m)	0,73	0,72	0,64	-0,01	-0,08
3	Коефіцієнт забезпечення власними засобами (K_3)	0,55	0,52	0,63	-0,03	0,11

В 2020 році відбулося зменшення власного оборотного капіталу на 8367 тис.грн. в порівнянні з 2019 роком, що відобразилося на зменшенні коефіцієнту маневреності власного капіталу. В 2020 році ПАТ «Металургтрансремонт» мало змогу вільно маневрувати коштами власного оборотного капіталу у розмірі 63%.

Коефіцієнт забезпечення власними засобами на протязі трьох років мав високе значення (норматив $> 0,1$). В 2020 році 63% оборотних активів фінансувалося за рахунок власних оборотних засобів.

2.4. Аналіз ефективності використання оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт»

Ефективність використання оборотних активів істотно впливає на результати господарської діяльності; для її оцінки застосовують різні показники – коефіцієнт оборотності оборотних засобів, тривалість одного обороту, коефіцієнт завантаження засобів обороті, матеріаломісткість та ін.

Для ефективності використання оборотних активів можна виділити наступні традиційні економічні показники.

1. Коефіцієнт оборотності активів (K_A). Є узагальнюючим показником оборотності і характеризує швидкість обороту всього майна підприємства за балансом. Показує, скільки разів за період обертається капітал, що вкладений в активи підприємства.

Розраховується за наступною формулою [53]:

$$K_A = \frac{РП}{\bar{A}}, \quad (2.13)$$

де РП – виручка від реалізації продукції, грн.,

\bar{A} - середньорічна вартість активів, грн..

2. Коефіцієнт оборотності оборотних активів (K_{OA}). Коефіцієнт оборотності показує число обертів, здійснених оборотними активами підприємства за період (зазвичай за рік), або, що те ж саме, – обсяг реалізованої продукції в розрахунку на 1 грн. оборотних активів.

Прискорення оборотності можливе або при збільшенні виходу продукції на одиницю оборотних активів, або при зменшенні обсягу оборотних активів,

необхідних для виробництва такої ж кількості продукції.

Розраховується за наступною формулою [53]:

$$K_{OA} = \frac{PI}{\overline{OA}}, \quad (2.14)$$

де PI – виручка від реалізації продукції, грн.,

\overline{OA} - середня вартість оборотних активів за період, грн..

3. Коефіцієнт завантаження оборотних активів (K_{3OA}). Показник, зворотний коефіцієнту оборотності; це сума оборотних активів, авансованих на 1 грн. виручки від реалізації продукції. Чим менший коефіцієнт завантаження, тим ефективніше використовуються оборотні активи.

Розраховується наступним чином [67]:

$$K_{3OA} = \frac{\overline{OA}}{PI}, \quad (2.15)$$

4. Коефіцієнт оборотності запасів (K_3). Іноді називають показником інтенсивності використання запасів. Якщо даний коефіцієнт позитивний, це означає, що підприємство не має надлишків неліквідних запасів, які потребують додаткового фінансування. Коефіцієнт оборотності запасів розраховується наступним чином [53]:

$$K_3 = \frac{C_{PI}}{\bar{3}}, \quad (2.16)$$

де C_{PI} – собівартість реалізованої продукції, грн.;

$\bar{3}$ - середня вартість запасів товарно-матеріальних за період, грн.

5. Строк зберігання запасів (t_3) розраховується за формулою [53]:

$$t_3 = \frac{360}{K_3}, \quad (2.17)$$

6. Рентабельність оборотних активів (R_{OA}). Характеризує величину прибутку, що припадає на одну грошову одиницю вартості оборотних активів. Розраховується наступним чином [67]:

$$R_{OA} = \frac{ЧП}{\overline{OA}} \times 100\%, \quad (2.18)$$

де $ЧП$ - чистий прибуток, грн.,

\overline{OA} - середня вартість оборотних активів за період, грн..

Розраховані показники ефективності використання оборотних активів зведено в таблицю 2.8.

Таблиця 2.8

Показники ефективності використання оборотних активів

ПАТ «Металургтрансремонт» за 2018-2020 рр.

Показники	2018	2019	2020	Відхилення абсолютне (+,-) 2019 до 2018	Відхилення абсолютне (+,-) 2020 до 2019
1. Виручка від реалізації продукції, тис.грн. (Вр)	97124	97856	63534	732	-34322
2. Середня вартість оборотних активів за період, тис.грн. (\overline{OA})	55095	62283	52982	7188	-9300
3. Коефіцієнт оборотності оборотних активів K_{OA}	1,76	1,57	1,19	-0,19	-0,38
4. Тривалість одного обороту оборотних активів, дні (t_{OA})	204	229	302	25	73
5. Коефіцієнт завантаження оборотних активів K_{3OA}	0,31	0,52	0,66	0,21	0,14
6. Додатково залучено в оборот коштів у зв'язку з уповільненням оборотності, тис.грн. 2019р.: $\frac{97856}{360} \cdot (229 - 204)$ 2020р.: $\frac{63534}{360} \cdot (302 - 229)$	-	6795,55	12883,28	-	-
7. Коефіцієнт оборотності активів КА	3,25	1,89	1,51	-1,36	-0,38
8. Коефіцієнт оборотності запасів КЗ	5,31	5,13	4,32	-0,18	-0,81

Продовження табл. 2.8

Показники	2018	2019	2020	Відхилення абсолютне (+,-) 2019 до 2018	Відхилення абсолютне (+,-) 2020 до 2019
9. Строк зберігання запасів t_3 , днів	68	70	83	2	13
10. Рентабельність оборотних активів ROA, %	11,48	2,53	-19,31	-8,95	-21,84

Як видно з таблиці 2.8, згідно з розрахованих показників ефективності використання оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт» в 2019 і в 2020 роках відбулося погіршення використання оборотних активів. Про це свідчить сповільнення оборотності оборотних активів (зменшення з 1,76 в 2018р. до 1,57 в 2019р.; з 1,57 в 2019р. до 1,19 в 2020р.), та збільшення тривалості одного обороту на 25 днів в 2019 році в порівнянні з 2018 роком, на 73 дні в 2020 році в порівнянні з 2019 роком. Через сповільнення оборотності оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт» було змушено залучати додаткові кошти в 2019 році – 6795,55 тис.грн., в 2020 році – 12883,28 тис.грн.

Негативна динаміка в 2020 році відбувалась також стосовно використання запасів підприємства. Коефіцієнт оборотності запасів в 2018 році трохи зменшився з 5,31 в 2018р. до 5,13 в 2019 році, в 2020 році він різко впав з 5,13 до 4,32, що призвело до зростання строку зберігання запасів на 13 днів в 2020 році в порівнянні з 2019 роком.

Показник рентабельності оборотних активів в 2020 році в порівнянні з 2019 роком також погіршився, та мав від'ємне значення через отримання чистого збитку в 2020 році.

Висновки до розділу 2

На основі проведеного аналізу стану та ефективності використання оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт» зроблені наступні висновки:

1. Аналіз динаміки складу та структури оборотних активів свідчить про зменшення суми оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт» в 2020 році в порівнянні з 2019 роком на 22042 тис.грн. за рахунок зменшення дебіторської заборгованості на 18080 тис.грн., питома вага якої в 2020 році в структури оборотних активів зайняла 48,01%, при зменшенні грошових коштів на 2124 тис.грн.

2. Аналіз стану дебіторської заборгованості дає можливість стверджувати про погіршення політики управління дебіторською заборгованістю на ПАТ «Металургтрансремонт». Про це говорить зменшення коефіцієнту оборотності дебіторської заборгованості з 3,15 в 2019 році до 2,65 в 2020 році, а також збільшення терміну обороту з 114 днів в 2019 році до 139 днів в 2020 році.

3. В 2020 році тільки коефіцієнт абсолютної ліквідності не відповідав нормативному значенню, але він на протязі трьох років мав тенденцію до покращення. Інші коефіцієнти ліквідності були вище нормативних значень. Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності в 2020 році зросло в порівнянні з 2019 роком на 0,02. В 2020 році підприємство спроможне погасити 19% поточної заборгованості за рахунок наявних грошових коштів. Отже, можна говорити про задовільний стан ліквідності ПАТ «Металургтрансремонт».

4. Аналіз показників стану оборотних активів показав негативну тенденцію на ПАТ «Металургтрансремонт» щодо збільшення питомої ваги оборотних активів, що важко реалізувати. Про це свідчить зростання коефіцієнту співвідношення оборотних активів, що важко реалізувати до ліквідних оборотних активів з 0,41 в 2019 році до 0,79 в 2020 році.

5. Аналіз джерел фінансування оборотних активів дає можливість говорити що підприємство в 2020 році фінансується переважно за рахунок власних джерел (72,77%), позикові джерела склали – 27,23%. На протязі 2020р. в структурі джерел фінансування оборотних активів відбувається тенденція до збільшення власних фінансових ресурсів та зменшення залучених.

В 2020 році 46% оборотних активів фінансувалося за рахунок власних оборотних засобів. Кількість власних оборотних коштів зменшилась на 29,84% в 2020 році в порівнянні з 2019 роком, але їх частка в структурі власних коштів збільшилась на 2,87% в порівнянні з 2019 роком.

6. В 2020 році відбулося зменшення власного оборотного капіталу на 8367 тис.грн. в порівнянні з 2019 роком, що відобразилося на коефіцієнті маневреності власного капіталу. В 2020 році ПАТ «Металургтрансремонт» мало змогу вільно маневрувати коштами власного оборотного капіталу у розмірі 64%.

7. Аналіз ефективності використання оборотних активів на ПАТ «Металургтрансремонт» свідчить про погіршення використання оборотних активів. Про це свідчить сповільнення оборотності оборотних активів на протязі усіх трьох років (зменшення з 1,76 в 2018р. до 1,19 в 2020р.), та збільшення тривалості одного обороту на 73 дні в 2020 році в порівнянні з 2019 роком. Через сповільнення оборотності оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт» було змушено залучати додаткові кошти в 2020 році – 12883,28 тис.грн.

Показник рентабельності оборотних активів має тенденцію до зниження, та мав від'ємне значення у 2020 році за рахунок отримання чистого збитку в цьому році за фінансовим результатом діяльності.

РОЗДІЛ 3

ПЛАНУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Визначення необхідних обсягів оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт»

3.1.1. Планування необхідних обсягів оборотних активів методом регресійного аналізу

Принциповими позиціями планування оборотних коштів в умовах ринкової економіки варто вважати:

- ініціативний характер планування;
- застосування укрупнених методів розрахунків;
- планування всієї сукупності оборотних коштів - як нормованих, так і ненормованих.

Таким чином, крім визначення величини оборотних коштів у запасах, незавершеного виробництва, готової продукції, варто планувати й прогнозувати рівень фінансових активів, а саме: суму дебіторської заборгованості й сукупність короткострокових фінансових вкладень і коштів.

Дебіторська заборгованість (понад 40% оборотних коштів) традиційно вважається «непридатною» для планування із причин або «нестабільності», або «незаконності». У ринковій економіці практично більша частина розрахунків з дебіторами - по наданому покупцях комерційному кредиту або по договірних авансах носить цілком законний, стабільний, а отже, і передбачуваний характер.

Не викликає сумнівів необхідність планування коштів і короткострокових фінансових вкладень із урахуванням високого рівня їхньої ліквідності й щодо малої тривалості обороту.

Грошові кошти підприємств представляють завершальну стадію кругообігу оборотних коштів, після якої вони включаються в новий кругообіг. Підприємство завжди стоить перед вибором на користь прибутковості або ліквідності коштів. Без планування такий вибір зробити важко.

Досить об'єктивним для планування потреби підприємства в оборотних коштах є метод регресійного аналізу. Цей метод може бути застосований як до планування нормованих оборотних коштів - запасів, так і ненормованих - дебіторської заборгованості, коштів і фінансових вкладень. Причому якщо для визначення потреби в запасах можна скористатися хоча й складним і досить трудомістким розрахунково-аналітичним методом, то для формування рівня ненормованих оборотних активів альтернативи методу регресійного аналізу немає.

У загальному виді економіко-математична модель визначення на перспективний період потреби в оборотних коштах може бути представлена в наступному виді [70]:

$$y = a + bx \quad (3.1)$$

де y - прогнозована потреба в оборотних коштах;

x - фінансові показники господарської діяльності підприємства (виторг від продажів або собівартість реалізації продукції);

a - постійна величина оборотних коштів, що не залежить від обсягів господарської діяльності;

b - коефіцієнт регресії (залежності величини оборотних коштів від обсягів господарської діяльності).

Важливим етапом прогнозування економічних показників є оцінка точності й надійності прогнозів.

Емпіричною мірою точності прогнозу, служить величина його помилки, що визначається як різниця між прогнозними (\hat{y}_t^*) і фактичними (y_t) значеннями досліджуваного показника [71].

Аналітичні показники точності прогнозу дозволяють кількісно визначити величину помилки прогнозу. До них відносять наступні показники точності прогнозу [71]:

Абсолютна помилка прогнозу (Δ^*) визначається як різниця між емпіричним і прогнозним значеннями ознаки й обчислюється по формулі:

$$\Delta^* = y_t - \hat{y}_t^*, \quad (3.2)$$

де y_t – фактичне значення ознаки; \hat{y}_t^* - прогнозне значення ознаки.

Відносна помилка прогнозу ($d_{\text{отн}}^*$) може бути визначена як відношення абсолютної помилки прогнозу (Δ^*) до фактичного значення ознаки (y_t):

$$d_{\text{отн}}^* = \frac{\Delta^*}{y_t} = \frac{|y_t - \hat{y}_t^*|}{y_t} \times 100\% \quad (3.3)$$

Абсолютна й відносна помилки прогнозу є оцінкою перевірки точності одиничного прогнозу, що знижує їхню значимість в оцінці точності всієї прогнозної моделі, тому що досліджуваний показник піддається впливу різних факторів зовнішньої й внутрішньої властивості.

Тому на практиці як характеристика точності прогнозу визначають середню помилку апроксимації, що виражається у відсотках щодо фактичних значень ознаки, і визначається за формулою виду [72, 73]:

$$\varepsilon^* = \frac{1}{n} \sum_{t=1}^n \frac{|y_t - \hat{y}_t^*|}{y_t} \times 100\%. \quad (3.4)$$

Даний показник є відносним показником точності прогнозу й не відбиває розмірність досліджуваних ознак, виражається у відсотках і на практиці використовується для порівняння точності прогнозів отриманих як по різних моделях, так і по різних об'єктах. Інтерпретація оцінки точності прогнозу на основі даного показника представлена в таблиці 3.1.

Інтерпретація оцінки точності прогнозу

$\bar{\varepsilon}, \%$	Інтерпретація точності
< 10	Висока
10-20	Хороша
20-50	Задовільна
>50	Не задовільна

Як порівняльний показник точності прогнозу використовується коефіцієнт кореляції між прогнозними й фактичними значеннями ознаки, що визначається по формулі [71]:

$$R = \frac{\sum x_i \times y_i - \bar{x} \times \bar{y}}{\sqrt{\frac{\sum x_i^2}{n} - \bar{x}^2} \times \sqrt{\frac{\sum y_i^2}{n} - \bar{y}^2}}, \quad (3.5)$$

Використовуючи даний коефіцієнт в оцінці точності прогнозу варто пам'ятати, що коефіцієнт парної кореляції в силу своєї сутності відбиває лінійне співвідношення величин, що корелюються і характеризує лише взаємозв'язок між тимчасовим рядом фактичних значень і рядом прогнозних значень ознак. І навіть якщо коефіцієнт кореляції $R = 1$, те це ще не припускає повного збігу фактичних і прогнозних оцінок, а свідчить лише про наявність лінійної залежності між тимчасовими рядами прогнозних і фактичних значень ознаки.

Для оцінки якості рівняння тренду в MS Excel автоматично розраховується коефіцієнт детермінації R^2 , який показує, яка доля варіації спостережуваного показника (Y) пояснюється за рахунок фактора часу (t) при даній формі тренду. Більше значення коефіцієнта детермінації R^2 відповідає кращому рівнянню регресії. Але цей критерій не є досить надійним і достовірним, тому застосовують інші методи, зокрема, наприклад, звіряють контрольну суму теоретичного (розрахованого за рівнянням тренду) ряду з сумою значень вихідного ряду.

Розрахунок теоретичного ряду виконується за формулою тренду, яка відображається на діаграмі при відповідній установці, звичайними методами роботи з формулами аркуша MS Excel. Для цього слід задати на робочому аркушеві значення періодів (моментів часу), формулу тренду ввести за правилами MS Excel у першу комірку діапазону значень показника, задати у формулі посилання на відповідну комірку моменту часу (періоду), розширити формулу на усі комірки значень періодів [74].

З огляду на специфіку формування оборотних коштів по окремих групах (запаси, дебіторська заборгованість, кошти й фінансові вкладення), доцільно спочатку формувати однофакторні моделі для розрахунку потреби по кожній групі оборотних активів, а потім визначати їх загальну (сумарну) величину. При цьому як показники господарської діяльності можуть використовуватися:

а) для оборотних коштів у запасах - повна собівартість реалізованої продукції;

б) для оборотних коштів у дебіторській заборгованості, коштів і фінансових вкладень - виторг від продажів.

Тоді загальна потреба підприємства в оборотних коштах складе [70]:

$$\Sigma y = y_1 + y_2 + y_3 \quad (3.6)$$

где $y_1 = a_1 + b_1 * x_1$ - оборотні кошти в запасах (x_1 - повна собівартість реалізованої продукції);

$y_2 = a_2 + b_2 * x_2$ - оборотні кошти в дебіторській заборгованості (x_2 - виторг від продажів);

$y_3 = a_3 + b_3 * x_3$ - кошти й короткострокові фінансові вкладення (x_3 - виторг від продажів).

Відповідно до викладеної методики в таблиці 3.1 представлені вихідні дані для розробки економіко-математичних моделей планування потреби в оборотних коштах ПАТ «Металургтрансремонт».

Дані по окремих групах оборотних коштів (y_1, y_2, y_3) отримані на підставі форми № 1 «Бухгалтерський баланс» як середньорічні чисельні значення відповідних рядків балансу на початок і на кінець року.

Показник «повна собівартість реалізованої продукції» (x_1) представлений у формі № 2 «Звіт про фінансові результати». Показник «виторг від продажів» (x_2, x_3) також береться з форми № 2.

Розрахунок рівняння регресії оборотних коштів наведено в додатку В. На основі вихідних даних, представлених у таблиці 3.2, були отримані наступні рівняння регресії:

Таблиця 3.2

Склад і динаміка оборотних коштів ПАТ «Металургтрансремонт», тис. грн.

Роки	Запаси		Дебіторська заборгованість		Грошові кошти		Сума оборотних коштів
	y_1	x_1	y_2	x_2	y_3	x_3	Σy
2012	2383	34919	14361	44359	2493	44359	19237
2013	3199	35585	17067	40995	2059	40995	22325
2014	3084	36714	23411	45806	2218	45806	28713
2015	1885	31422	20734	34723	967	34723	23586
2016	4507	43334	20756	52313	2743	52313	28006
2017	6584	50390	26224	61636	2601	61636	35409
2018	8064	80781	29054	97124	2528	97124	39646
2019	6420	86536	33027	97856	4348	97856	43795
2020	7791	62525	14947	63534	2224	63534	24962

Розрахунок рівняння регресії оборотних коштів наведено в додатку В. На основі вихідних даних, представлених у таблиці 3.1, були отримані наступні рівняння регресії:

- для оборотних коштів у запасах: $y_1 = -148,93 + 0,097916 * x_1$.

Отримані в результаті кореляційного аналізу економіко-математичні моделі характеризуються високим значенням коефіцієнта кореляції $K_1 = 0,851$ свідчить про високий зв'язок досліджуваних параметрів (y_1 і x_1);

- для оборотних коштів у дебіторській заборгованості: $y_2 = -9797,21 + 0,20694 * x_2$.

Коефіцієнт кореляції $K_2 = 0,753$ свідчить про тісний зв'язок досліджуваних параметрів функції y_2 від аргументу x_2 .

- для оборотних активів у коштах і короткострокових фінансових вкладеннях: $y_3 = 814,23 + 0,027589 * x_3$.

Коефіцієнт кореляції $K_3 = 0,731$ свідчить про тісний зв'язок досліджуваних параметрів y_3 і x_3 .

Для якісної оцінки коефіцієнта кореляції застосовуються різні шкали, найбільше часто - шкала Чеддока. Залежно від значення коефіцієнта кореляції зв'язок може мати одну з оцінок [73]:

0,1 - 0,3 - слабка;

0,3 - 0,5 - помітна;

0,5 - 0,7 - помірна;

0,7 - 0,9 - висока;

0,9 - 1,0 - досить висока.

Досить високий рівень коефіцієнтів кореляції K_1 , K_2 , K_3 , дозволяє зробити висновок про можливість і доцільність прогнозування (планування) оборотних активів з використанням методів регресійного аналізу.

Нижче представлені прогнозні розрахунки потреби ПАТ «Металургтрансремонт» в оборотних коштах на 2021 р., в основі яких лежать наступні показники, що характеризують стратегію його економічного розвитку:

- очікуваний обсяг реалізованої продукції – 74730,66 тис.грн.;

- повна собівартість реалізованої продукції – 68610,33 тис.грн.

Спрогнозуємо на 2021 рік обсяг реалізованої продукції та собівартості від

операційної діяльності ПАТ «Металургтрансремонт» методом ковзних середніх, що одним із відомих методів згладжування тимчасових рядів. Застосовуючи цей метод, можна елімінувати випадкові коливання й одержати значення, що відповідають впливу головних факторів.

Згладжування за допомогою ковзних середніх засноване на тому, що в середніх величинах взаємно погашаються випадкові відхилення. Це відбувається внаслідок заміни первісних рівнів тимчасового ряду середньою арифметичною величиною усередині обраного інтервалу часу. Отримане значення відноситься до середини обраного інтервалу часу (періоду).

Потім період зрушується на одне спостереження, і розрахунок середньої повторюється. При цьому періоди визначення середньої беруться увесь час однаковими. Таким чином, у кожному розглянутому випадку середня центрована, тобто віднесена до серединної крапки інтервалу згладжування і являє собою рівень для цієї крапки.

При згладжуванні тимчасового ряду ковзними середніми в розрахунках беруть участь всі рівні ряду. Чим ширше інтервал згладжування, тим більше плавним виходить тренд. Згладжений ряд коротше первісного на $(n - 1)$ спостережень, де n - величина інтервалу згладжування.

При великих значеннях n коливальність згладженого ряду значно знижується. Одночасно помітно скорочується кількість спостережень, що створює труднощі.

Вибір інтервалу згладжування залежить від цілей дослідження. При цьому варто керуватися тим, у який період часу відбувається дія, а отже, і усунення впливу випадкових факторів.

Даний метод використовується при короткостроковому прогнозуванні. Його робоча формула [75]:

$$y_{t+1} = m_{t-1} + \frac{1}{n} \cdot (y_t - y_{t-1}), \quad \text{якщо } n = 3, \quad (3.7)$$

де $t + 1$ - прогнознний період; t - період, що передує прогнозному періоду (рік, місяць і т.д.); Y_{t+1} - прогнозований показник; m_{t-1} - ковзна середня за два періоди до прогнозного; n - число рівнів, що входять в інтервал згладжування; Y_t - фактичне значення досліджуваного явища за попередній період; Y_{t-1} - фактичне значення досліджуваного явища за два періоди, що передують прогнозному.

Для розрахунку прогнозного значення виручки від реалізації методом ковзної середньої необхідно:

1. Визначити величину інтервалу згладжування, в нашому випадку візьмемо величину інтервалу рівну 3 ($n = 3$).

2. Розрахувати ковзну середню для перших трьох періодів:

$$m_{2014} = (Y_{2013} + Y_{2014} + Y_{2015}) / 3 = (40995 + 45806 + 34723) / 3 = 40508.$$

Отримане значення заносимо в таблицю 3.3 в середину взятого періоду.

Далі розраховуємо m для наступних трьох періодів 2014, 2015, 2016.

$$m_{2015} = (Y_{2014} + Y_{2015} + Y_{2016}) / 3 = (45806 + 34723 + 52313) / 3 = 44280,66.$$

Далі за аналогією розраховуємо m для кожних трьох рядом періодів і результати заносимо в таблицю 3.3.

Таблиця 3.3

Прогнозування виручки від реалізації продукції ПАТ
«Металургтрансремонт» методом ковзних середніх на 2021 рік

Роки	Виручка від реалізації продукції, тис.грн., Y_t	Ковзна середня, m , %	Розрахунок середньої відносної помилки, $\frac{ Y_\phi - Y_p }{Y_\phi} * 100, \%$
2013	40995	-	-
2014	45806	40508	$/45806-40508/:45806*100 = 11,56$
2015	34723	44280,66	$/34723-44280,66/:34723*100 = 27,52$
2016	52313	49557,33	$/52313-49557,33/:52313*100 = 5,26$
2017	61636	70357,66	$/61636-70357,66/:61636*100 = 14,15$
2018	97124	85538,66	$/97124-85538,66/:97124*100= 11,92$
2019	97856	86171,33	$/97856-86171,33/:97856*100=11,94$
2020	63534	-	-

		Всього:	82,35
2021	74730,66	-	-

3. Розрахувавши ковзну середню для всіх періодів, будемо прогнозувати виручку на 2021р. по формулі (3.7):

$$\text{Вир.}_{\text{пл}} 2021\text{р} = 86171,33 + 1/3 (63534 - 97856) = 74730,66 \text{ тис.грн.}$$

Графічно згладжування ряду за допомогою ковзної середньої унаочнює рис.

3.1.

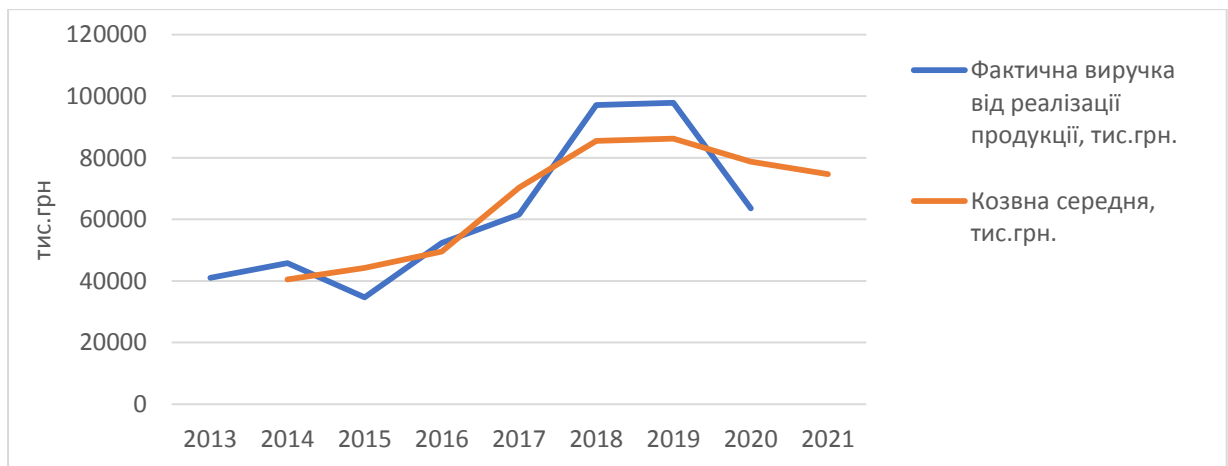

Рис. 3.1. Згладжування ряду за допомогою ковзної середньої (виручка від реалізації продукції)

Розраховуємо середню відносну помилку по формулі (3.4):

$$\varepsilon = 82,35/6 = 13,72\% \text{ - інтервал } 10\%-20\%, \text{ точнісіть прогнозу хороша.}$$

Далі виконаємо прогнозування собівартості реалізованої продукції методом ковзної середньої (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Прогнозування собівартості реалізованої продукції ПАТ
«Металургтрансремонт» методом ковзних середніх на 2021 рік

Роки	Собівартість реалізованої продукції, тис.грн., Y_t	Ковзна середня, m , %	Розрахунок середньої відносної помилки, $\frac{ Y_\phi - Y_p }{Y_\phi} * 100, \%$
2013	35585	-	-

2014	36714	34573,66	$/36714-34573,66/:36714*100 = 5,83$
2015	31422	37156,66	$/31422-37156,66/:31422*100 = 18,25$
2016	43334	41715,33	$/43334-41715,33/:43334*100 = 3,73$

Продовження табл. 3.4

Роки	Собівартість реалізованої продукції, тис.грн., Y_t	Ковзна середня, т, %	Розрахунок середньої відносної помилки, $\frac{ Y_\phi - Y_p }{Y_\phi} * 100, \%$
2017	50390	58168,33	$/50390-58168,33/:50390*100 = 15,43$
2018	80781	72569	$/80781-72569/:80781*100 = 10,16$
2019	86536	76614	$/86536-76614/:86536*100 = 11,46$
2020	62525	-	-
		Всього:	64,86
2021	68610,33		

Прогноз собівартості реалізованої продукції на 2021 р. по формулі (3.7):

$$\text{Соб.}_{\text{пл. 2021}} = 76614 + 1/3 (62525 - 86536) = 68610,33 \text{ тис.грн.}$$

Графічно згладжування ряду за допомогою ковзної середньої унаочнює рис.

3.2.

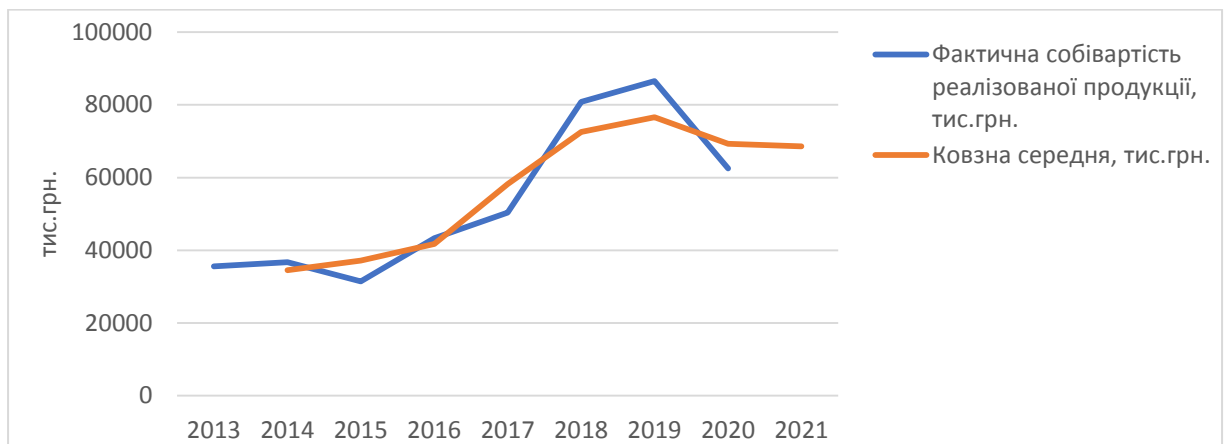

Рис. 3.2. Згладжування ряду за допомогою ковзної середньої (собівартість)

Розраховуємо середню відносну помилку по формулі (3.4):

$$\varepsilon = 64,86/6 = 10,81\% \text{ - інтервал } 10\%-20\%, \text{ точність прогнозу хороша.}$$

Відповідно до цих параметрів величина оборотних коштів по окремих групах складе:

- у запасах: $y_1 = -148,93 + 0,097916 \times 68610,33 = 6569,11$ тис.грн.;

- у дебіторській заборгованості: $y_2 = 9797,21 + 0,20694 \times 74730,66 = 25261,97$ тис.грн.;

- у короткострокових фінансових вкладеннях і коштах: $y_3 = 814,23 + 0,027589 \times 74730,66 = 2875,97$ тис.грн.

У підсумку очікувана потреба в оборотних коштах може досягти величини:

$$\Sigma y = 6569,11 + 25261,97 + 2875,97 = 34707,05 \text{ тис.грн.}$$

Відносне вивільнення (економія) оборотних коштів в 2021 р. визначається в такий спосіб:

- тривалість одного обороту оборотних коштів:

$$2020 \text{ рік: } D_{20} = (360 \times 24962) / 63534 = 141 \text{ день;}$$

$$2021 \text{ рік: } D_{21} = (360 \times 34707,05) / 74730,66 = 167 \text{ днів;}$$

- ріст тривалості одного обороту: $\Delta D = D_{19} - D_{20} = 141 - 167 = -26$ днів;

- сума оборотних коштів в 2021 р. (OK_{19}) при збереженні тривалості одного обороту на рівні 2020 р. (141 днів) визначиться з вираження:

$$141 = (360 \times OK_{20}) / 74730,66, \text{ звідки: } OK_{20} = 29269,5 \text{ тис.грн.};$$

- додаткового залучено в оборотних коштах у зв'язку з уповільненням оборотності: $\Delta OK = 29269,5 - 34707,05 = -5437,55$ тис.грн.

3.1.2. Планування необхідних обсягів оборотних активів аналітичним методом

Аналітичний метод передбачає визначення потреби в оборотних коштах на основі їх середньофактичних залишків з урахуванням зміни обсягу виробництва.

Умова застосування аналітичного методу - наявність сформованої виробничої програми, статистичних даних за минулі періоди про зміну залишків нормованих оборотних активів.

Потреба в оборотних коштах визначається по формулі [76]:

$$Об_{П} = Об_{Б} \frac{V_{П}}{V_{Б}}, \quad (3.8)$$

де $Об_{П}$ – оборотні кошти планованого виробництва;

$Об_{Б}$ – середньо фактичні залишки оборотних коштів базового періоду;

$V_{П}$ – обсяг виробництва в планованому періоді;

$V_{Б}$ – обсяг виробництва в базовому періоді.

Розрахуємо необхідний обсяг оборотних активів для ПАТ «Металургтрансремонт» аналітичним методом. При розрахунку планової потреби в оборотних коштах аналітичним методом враховується, по-перше, планований ріст виторгу від реалізації продукції й, по-друге, прискорення оборотності оборотних коштів. Показники, необхідні для розрахунку потреби в оборотних коштах, приводяться в таблиці 3.5.

Виходячи із планованого прискорення оборотності оборотних коштів (у цьому випадку скорочення тривалості одного обороту в днях) визначається планова величина коефіцієнта забезпеченості оборотними коштами (коефіцієнта завантаження).

Таблиця 3.5

Показники діяльності ПАТ «Металургтрансремонт» у базисному (2020р.) і плановому (2021р.) періодах

Показник	Умовне позначення	Базовий період 2020р.	Плановий період 2021р.
Виручка від реалізації продукції, тис.грн.	ВР	63534	74730,66
Зростання виручки від реалізації в	ТВР	-	1,17623099

плановому періоді			
Середня величина оборотних коштів, тис.грн.	\overline{OK}	24962	34775,16
Коефіцієнт завантаження	КЗ	0,3928919	0,465340
Тривалість одного обороту, дні	ОБОК	141	167
Темп зміни тривалості одного обороту оборотних коштів	Тоб	-	118,439716

$$K_{3,ПЛ} = K_{3,БАЗ} \cdot (T_{ОБ} / 100) = 0,3928919 \cdot (118,439716 / 100) = 0,465340$$

Знаючи плановий коефіцієнт завантаження оборотних коштів і темп росту обсягу реалізації продукції, розраховується величина оборотних коштів підприємства в плановому періоді.

$$\overline{OK} = VP_{БАЗ} \cdot T_{ВР} \cdot K_{3,ПЛ} = 63534 \cdot 1,17623099 \cdot 0,465340 = 34775,16 \text{ тис.грн.}$$

Сума оборотних коштів в 2021 р. (OK_{21}) при збереженні тривалості одного обороту на рівні 2020 р. (141 днів) визначиться з вираження:

$$141 = (360 \cdot OK_{20}) / 74730,66, \text{ звідки: } OK_{20} = 29269,5 \text{ тис.грн.}$$

$$\begin{aligned} \text{Додаткове залучення оборотних коштів: } \Delta OK &= 29269,5 - 34775,16 = \\ &= -5505,66 \text{ тис.грн.} \end{aligned}$$

3.2. Визначення економічного ефекту та ефективності від впровадження обґрунтованих обсягів оборотних активів

Розраховавши потребу оборотних активів для ПАТ «Металургтрансремонт» на плановий 2021 рік двома методами визначимо при якому методі планування оборотних активів найбільше покращаться показники стану та ефективності використання оборотних активів.

Розрахунок показників ефективності використання оборотних активів при застосуванні кореляційного та аналітичного методу планування оборотних активів зведено в таблицю 3.6.

Як видно з табл. 3.6 при плануванні кожним методом відбувається зменшення коефіцієнту оборотності оборотних активів та збільшення тривалості одного обороту оборотних активів на 26 днів. Це говорить про сповільнення використання оборотних активів в плановому періоді.

Таблиця 3.6

Зіставлення показників ефективності використання оборотних активів при плануванні регресійним та аналітичним методами

Показники	Базовий 2020	Плановий 2021 Регресійний метод	Плановий 2021 Аналітичний метод
1. Виручка від реалізації продукції, тис.грн. (ВР)	63534	74730,66	74730,66
2. Середня вартість оборотних активів за період, тис.грн. (\overline{OA})	24962	34707,05	34775,16
3. Коефіцієнт оборотності оборотних активів K_{OA}	2,54522	2,1531	2,1502
4. Тривалість одного обороту оборотних активів, дні (t_{OA})	141	167	167
5. Коефіцієнт завантаження оборотних активів K_{3OA}	0,39289	0,4644	0,4653
6. Додаткове залучення оборотних активів, тис.грн	-	5437,55	5505,66

Використовуючи аналітичний метод при плануванні оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт» відбудеться більше додаткове залучення оборотних активів в порівнянні з регресійним методом планування на 68,11 тис.грн.

Для обґрунтування вибору методу планування оборотних активів необхідно виявити їх переваги та недоліки. Узагальнивши літературу [41, 77, 78] щодо переваг та недоліків існуючих методів планування, встановлено переваги та

недоліки запропонованих в бакалаврській роботі методів планування оборотних активів (табл. 3.7).

Таблиця 3.7

Консолідація переваг та недоліків запропонованих моделей

Метод	Переваги	Недоліки
Кореляційний та регресійний аналіз	<ol style="list-style-type: none"> 1. Методи дають можливість отримувати достатньо надійні результати. 2. Дозволяють проаналізувати вплив ряду факторів, дати кількісну оцінку ступеню їх впливу на формування оборотних активів. 3. Кореляційний та регресійний аналіз є одними з найважливіших у групі економіко-статистичних методів. 4. Збір статистичних даних здійснюється на основі первинних документів, звітних даних 5. Використовувати методи доцільно при прогнозуванні показників на короткострокову та середньострокову перспективу 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Потребує виконання певних умов: факторні та результативні ознаки мають підкорятися закону нормального розподілу. 2. Є трудомістким, і в сучасних умовах для його проведення широко використовується ПЕОМ. 3. Оптимальні статистичні властивості коефіцієнтів регресії m та a, \dots, a_0 1, які визначаються за допомогою методу найменших квадратів, залежать від ряду передумов, порушення яких може негативно вплинути на результати моделювання, і отже, на результати оцінки визначення оптимальної потреби оборотних активів
Аналітичний метод	<ol style="list-style-type: none"> 1. Швидкість розрахунків. 2. Застосовується в тому випадку, коли в планованому періоді не передбачено істотних змін в умовах роботи підприємства в порівнянні з 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Не відображає реального проходження виробничого процесу та кругообігу оборотних засобів, оскільки нормативи визначаються на основі фактичних даних минулого року (визначені

	попереднім.	нормативи є доволі відносними).
--	-------------	---------------------------------

На основі розглянутих варіантів планування оборотних активів, з врахуванням недоліків вказаних в табл. 3.7, які є при плануванні аналітичним методом можна стверджувати про доцільність планування оборотних активів для ПАТ «Металургтрансремонт» методом регресійного аналізу, який дає більшу точність необхідної величини оборотних активів при розрахунку.

Висновки до розділу 3

1. Ефективне використання оборотних коштів в першу чергу передбачає визначення оптимальної величини оборотних коштів з метою забезпечення безперебійного ефективного функціонування підприємства.

2. Використавши один з методів планування оборотних активів, а саме метод регресійного аналізу, були отримані рівняння регресії для оборотних коштів у запасах, для оборотних коштів у дебіторській заборгованості, для оборотних активів у коштах і короткострокових фінансових вкладеннях.

3. Досить високий рівень коефіцієнтів кореляції дозволяє зробити висновок про можливість і доцільність прогнозування (планування) оборотних активів з використанням методів регресійного аналізу.

4. Сформувавши однофакторні моделі для розрахунку потреби по кожній групі оборотних активів, було визначати їх загальну (сумарну) величину. У підсумку очікувана потреба в оборотних коштах розрахована методом регресійного аналізу склала 34707,05 тис.грн. Що дозволило визначити потребу в додатковому залученні оборотних коштів в сумі 5437,55 тис.грн.

5. Планування необхідних обсягів оборотних активів аналітичним методом дозволило визначити планову потребу оборотних активів в сумі 34775,16 тис.грн.

Цей метод дозволив визначити додаткову потребу в оборотних коштах у сумі 5505,66 тис.грн.

6. На основі порівняльного аналізу кращим методом планування оборотних активів було обрано метод регресійного аналізу, який визначається більшою наближеністю результату планування до реальних умов реалізації плану.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження проблем управління оборотними активами в підприємствах здійснено наукове обґрунтування методів і форм управління оборотними активами, зроблено такі висновки та узагальнення.

1. Надано узагальнену характеристику рис, властивостей і елементів оборотних активів підприємства, як економічної категорії; визначено їхню сутність, як об'єкта управління, що базується на взаємозв'язку таких елементів, як: характер функціонування, період функціонування – час, протягом якого певний вид активів може бути перетворений у грошові кошти та склад елементів. Сформульовано поняття оборотних активів підприємства, як елемента ресурсного потенціалу, що контролюється організацією й призначений для забезпечення безперервного й планомірного процесу господарської діяльності, споживається однократно з метою забезпечення певної економічної вигоди у майбутньому.

2. Визначено джерела фінансування оборотних активів підприємств, встановлено та узагальнено основні переваги та недоліки різних видів джерел. Запропоновано систематизувати джерела фінансування оборотних активів підприємств за певними ознаками (характером власності, видами власності,

ступенем генерації ризику, видами діяльності), в межах яких розроблено окремі класифікації.

3. При плануванні оборотних активів підприємств використовуються різні методи. Найбільш широко використовуються наступні: прямий метод, аналітичний метод, коефіцієнтний метод, метод суми строків оборотності та метод кореляційно-регресійного аналізу.

4. Узагальнив методичні підходи до визначення ефективності використання оборотних активів було визначено, що існуючі методики пропонують визначати рівень управління оборотними активами та джерелами їх фінансування за показниками, які входять у той чи інший блок аналізу фінансового стану. Аналіз показників ефективності управління оборотними активами дозволив класифікувати їх за напрямками управління: формування, використання, вибір джерел фінансування.

5. Аналіз динаміки складу та структури оборотних активів свідчить про зменшення суми оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт» в 2020 році в порівнянні з 2019 роком за рахунок зменшення дебіторської, питома вага якої в 2020 році в структури оборотних активів зайняла 48,01%, при зменшенні грошових коштів на 2124 тис.грн. Аналіз стану дебіторської заборгованості дає можливість стверджувати про погіршення політики управління дебіторською заборгованістю на ПАТ «Металургтрансремонт».

6. Аналіз джерел фінансування оборотних активів дає можливість говорити що підприємство в 2020 році фінансується переважно за рахунок власних джерел.

7. Аналіз ефективності використання оборотних активів на ПАТ «Металургтрансремонт» свідчить про погіршення використання оборотних активів. Про це свідчить сповільнення оборотності оборотних активів на протязі усіх трьох років (зменшення з 1,76 в 2018р. до 1,19 в 2020р.), та збільшення тривалості одного обороту на 73 дні в 2020 році в порівнянні з 2019 роком. Через

сповільнення оборотності оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт» було змушено залучати додаткові кошти в 2020 році – 12883,28 тис.грн.

8. Узагальнив результати аналізу щодо ефективності управління оборотними активами ПАТ «Металургтрансремонт» можна стверджувати про незадовільний стан процесу управління оборотними активами на досліджуваному підприємстві.

9. Планування оборотних активів двома методами, а саме методом регресійного аналізу та аналітичним методом дозволили визначити необхідну потребу оборотних активів на плановий 2021 рік.

10. При плануванні кожним методом відбулося додаткове залучення оборотних коштів. Це говорить про сповільнення в прогностному періоді використання оборотних активів.

11. За результатами розрахунків планової потреби оборотних активів двома методами було визначено, що більш точним методом планування потреби оборотних активів для підприємств є метод регресійного аналізу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабенко, И.В., Кузьбожев, Э.Н. Оборотные средства (активы): сущность и расчет основных показателей : Учебное пособие.; Курск. гос. техн. ун-т. Курск, 2008. 180 с.
2. Бабенко И.В., Кузьбожев Э.Н. Оборотные средства (активы): сущность и генезис. Известия курского государственного технического университета, 2009. № 1 (26), с. 66-70.
3. Брігхем, Євген Ф. Основи фінансового менеджменту : Пер. з англ. К.: Молодь, 1997. 1000 с.
4. Ван, Хорн Дж. К. Основы управления финансами : Пер. с англ. М.: Финансы и статистика, 1996. 800 с.
5. Маршалл, Джон Ф., Бансал, Випул К. Финансовая инженерия: Полное руководство по финансовым нововведениям : Пер. с англ. М.: ИНФРА-М, 1998. 784 с.
6. Мескон, М. Х., Альберт, М., Хедоури, Ф. Основы менеджмента : Пер. с англ. М.: Дело, 1992. 702 с.

7. Пиндайк, Р., Рубинфельд, Д. Микроэкономика : Пер. с англ. М.: Экономика, Дело, 1992. 510 с.
8. Роуз, Питер С. Банковский менеджмент : Пер. с англ. М.: Дело, 1997. 768 с.
9. Управление торговлей : Справочное пособие. Виноградский Н.Д., Петров Н.Я. Киев, Вища школа. Головное изд-во, 1982. 200 с.
10. Хелферт Э. Техника финансового анализа : Пер. с англ. М.: Аудит, ЮНИТИ, 1998. 663 с.
11. Холт Р. Н. Основы финансового менеджмента. пер с англ. М. : Дело, 1993. 128 с.
12. Шталь Т. В. Ресурсний потенціал торговельного підприємства як об'єкт управління. Вісник ДонДУЕТ. Серія: Економічні науки. 2003. № 4. С. 226–231.
13. Михайлова О. В. Економічна природа оборотних активів торгівлі: теоретичні аспекти. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг: зб. наук. пр. / ХДУХТ. Х. : ХДУХТ, 2008. Вип. 1(7). С. 287 – 292.
14. Колчина Н. В. Финансы предприятий : учебник для вузов / Н. В. Колчина, Г. Б. Поляк, Л. П. Павлова. – 2-е изд. М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. 447 с.
15. Раицкий К.А. Экономика предприятия. М: Маркетинг, 1999. С. 80.
16. Щербина А.В. Финансы организаций. Ростов и/д: Феникс, 2005. 506 с.
17. Шеремет А. Д., Сайфулин Р.С. Методика финансового анализа. М. : ИНФРА-М, 2000. 208 с.
18. Ковалева А. М. Финансовый менеджмент : учеб. пособ. М. : ИНФРА-М, 2005. 284 с.
19. Фінанси підприємств : Підручник / За ред. проф. А.М. Поддєрьогіна. 3-тє вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2000. 460с.
20. Бланк И. А. Управление оборотным капиталом : учеб. курс. М. : Перспектива, 2008. 356 с.
21. Бочаров В. В. Финансовый менеджмент. СПб. : Питер, 2007. 224 с.

22. Филимонов А.С. Финансы предприятий. К.: Ника-Центр, Эльга, 2002. 280 с.

23. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс» (затверджений наказом Міністерства фінансів України № 290 від 31.03.99 р., зареєстровано в Міністерстві юстиції України № 87 зі змінами і доповненнями).

24. Мулкиджанян В.С. К вопросу о сущности и назначении оборотного капитала : Известия ТРТУ Раздел II, Исследование и моделирование социальных и экономических систем. С. 93-97.

25. Финансы организаций (предприятий) / Н.В. Колчина. Г.Б. Поляк, Л.М. Бурмистрова и др.; под ред. проф. Н.В. Колчиной. М.: ЮНИТИ ДАНА, 2004. 368 с.

26. Дороніна М.С. Управління рухом оборотного капіталу підприємства : Монографія. / М.С. Дороніна, Л.С. Мартюшева, Д.А. Горовий. Харків: ХНАДУ, 2009. 197 с.

27. Управління оборотними активами на підприємствах роздрібної торгівлі : монографія / Н.О. Власова [та ін.]. Х. : ХДУХТ, 2014. 258 с.

28. Сабетова Л. А., Зюзя А.В. Формирование и использование оборотных средств в сельском хозяйстве. Науч. издание. / Мичуринск-наукоград РФ, Мичурин. гос. аграр. ун-т. 2006. 113с.

29. Александров Ю. Л. Экономика предприятия торговли : учеб. пособ. – Ч.1 / Ю. Л Александров., Э. А Батраева., И. В Петрученя, А. М Смирнова., Н. Н Терещенко. К. : Краснояр. гос. ун-т, 2002. 258 с.

30. Бланк И. А. Управление использованием капитала. М. : Ника-Центр, 2000. 656 с.

31. Ефимова О. В. Управление торговым предприятием : учеб. пособ. М. : Бух. учет, 2004. 201 с.

32. Кокин А. С. Финансовый менеджмент : монографія / А. С. Кокин, В. Н. Яснев, Н. И. Яшина. Н. Новгород, 2006. 428 с.

33. Валеви́ч Р. П. Экономика торгового предприятия : учеб. пособ. / Р. П. Валеви́ч, Г. А. Давыдова. Мн. : Высшая школа, 1996. 365 с.
34. Баканов М. И. Экономический анализ в торговле : учеб. пособ. / М. И. Баканов, И. М. Дмитриева, Л. Г. Смирнова ; под. ред. проф. М. И. Баканова. М. : Финансы и статистика, 2004. 400 с.
35. Емельянова О. Н. Оборóтные средства предприятия торговли : учеб. пособ.; Краснояр. гос. торг.–экон. ин.–т. Красноярск, 2004. 34 с.
36. Снитко Л. Т. Управление оборóтным капиталом организации / Л. Т. Снитко, Е. Н. Красная. М. : РД, 2002. 216 с.
37. Ламбен Ж. Ж. Менеджмент, ориентированный на рынок : учеб. пособ. СПб. : Питер, 2005. 800 с.
38. Гиляровская Л. Т. Экономический анализ : учебник для вузов. М. : ЮНИТИ – ДАНА, 2001. 527 с.
39. Марцин В.С. Планування як основна складова процесу фінансової діяльності. Фінанси України. 2008. №4. С. 23-31.
40. Чубка О.М., Рудницьув О.М. Оцінка методів управління оборóтним капіталом промислових підприємств. URL : <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/2485/1/64.pdf>
41. Сословський В.Г., Лисненко І.О. Вибір методу планування оборóтних активів підприємств. URL: http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Fkd/2011_2/part1/24.pdf
42. Шереметинська О. В. Визначення потреби в оборóтних активах хлібопекарських підприємств. Методологія та практика менеджменту на порозі ХХІ століття: загальнодержавні, галузеві та регіональні аспекти : матеріали ІV міжнародної науково-практичної конференції. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2008. Ч. 1. С. 178-180.
43. Шабінський О.В. Удосконалення методики визначення потреби в оборóтному капіталі як захід з підвищення економічної безпеки підприємств

аграрного сектору. Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва : зб.наук. пр. Х. Сер. Екон.науки. 2013. №3. С.117-124.

44. Власова Н.О., Михайлова О.В. Методичні підходи до визначення потреби в обігових активах на підприємствах роздрібної торгівлі. Торгівля і ринок України. 2011. Вип.32. с.158-164.

45. Марцин В.С. Економіка торгівлі: підручник. К.: Знання, 2006. 402 с.

46. Михайлова О.В. Деякі аспекти управління оборотними активами на підприємствах роздрібної торгівлі. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2010. Вип. 2(12), С. 228-234.

47. Волковська Я.В. Планування оборотних активів як необхідна складова управління оборотними активами підприємства. URL:

http://www.rusnauka.com/23_NTP_2013/Economics/7_143446.doc.htm

48. Зятковський І.В. Фінанси підприємств : навч.посіб. Тернопіль.: Економічна думка, 1999. 248 с.

49. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента. К.: Ника-Центр, 1999 .Т.1.- 592 с.

50. Суторміна В.М. та ін. Фінанси зарубіжних корпорацій: навч.посіб. / В.М. Суторміна, В.М. Федосов, Н.С. Рязанова; За ред.. В.М. Федосова. К.: Либідь, 1993. 247 с.

51. Севастьянов Р. Использование аналитических инструментов для оптимизации использования оборотных средств предприятия. Економіка. Фінанси. Право. 2003. №2. С. 13-14.

52. Галушко О.С., Ватченко А.Б. Финансы предприятий. Днепропетровск: РИК НГУ, 2000. 203 с.

53. Соляник Л. Г. Оборотні засоби промислового підприємства: оптимізація управління : монографія.; за ред. О.С. Галушко. Дніпропетровськ : Вид-во НГУ, 2009. 239 с.

54. Бланк И.А. Управление активами. К.: Ника-Центр, 2000. 720с.

55. Чернецов С.А. Эффективность использования основных фондов и оборотных средств в строительстве. К.: Будівельник, 1990. 128 с.

56. Ковалев А.И., Привалов В.П. Анализ финансового состояния предприятия. М.: Центр экономики и маркетинга, 1997. 176 с.

57. Ковалев А.И. Финансовый анализ: методы и процедуры. М.: Финансы и статистика, 2002. 560 с.

58. Славюк Р.А. Фінанси підприємств: навч. посіб. 2-е вид., доп. I перероб. Луцьк: Ред. вид. від; «Вежа», 2001. 204 с.

59. Финансовое положение предприятия: Оценка, анализ, планирование / под ред. А.П. Чуписа. Сумы: Университетская книга, 1999. 323 с.

60. Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств та організацій: Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 27.06.97р. №81 // Держ.інформ.бюл. про приватизацію. 1997. - №12. С. 41-45.

61. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій: Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.98р. №22. Офіційний вісник України. 1998. -№13. Ст. 513.

62. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації: Наказ Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001р. № 49/121. Офіційний вісник України. 2001. №7. Ст. 290.

63. Бригхем Е. Финансовый менеджмент: Полный курс: в 2-х т. / Е. Бригхем, Л. Гапенски : Пер. с англ. Под ред. В.В. Ковалева СПб.: Экономическая школа 1998.Т. 2.- 669с.

64. Офіційний веб-сайт ПАТ «Металургтрансремонт». URL: <http://mettransrem.dp.ua/index.php?page=index&dir=informacia>

65. Про затвердження положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Наказ Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0391-99>.

66. Економічний аналіз: Навч. посібник / М. А. Болух, В. З. Бурчевський, М. І. Горбаток та ін.; За ред. акад. НАНУ, проф. М. Г. Чумаченка. - Вид. 2-ге, перероб. і доп. К. : КНЕУ, 2003. 556 с.

67. Бутинець Ф. Ф. Економічний аналіз. Навчальний посібник. Житомир. ПП "Рута", 2003. 680с.

68. Бердар М.М. Фінанси підприємств : навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.

69. Соляник Л.Г. Фінансовий аналіз. Методичні рекомендації до практичних занять для студентів освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань «Управління та адміністрування» напряму підготовки 072 Фінанси, банківська справа та страхування). Д. : НГУ, 2017. 46 с.

70. Графов А.В., Шахватова С.А. Методы регрессионного анализа при планировании и прогнозировании потребности в оборотных средствах. Аудитор. 2013. №1. URL: <http://www.1-fin.ru/?id=683>

71. Садовникова Н.А., Шмойлова Р.А. Анализ временных рядов и прогнозирование : учеб. пособие. Московский государственный университет экономики, статистики и информатики. М., 2001. 67 с.

72. Кондіус І.С. Конспект лекцій з дисципліни «Прогнозування соціально-економічних процесів» освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за напрямом 6.030502 «Економічна кібернетика». Севастополь.: СІБС, 2012. 155с.

73. Орлова И.В., Половников В.А. Экономико-математические методы и модели: компьютерное моделирование: Учеб. пособие. М.: Вузовский учебник, 2007. 365 с.

74. Теренчук А.Т. Методичні вказівки до практичного заняття «Засоби прогнозування і перспективних оцінок ПЕТ MS Excel»; М-во освіти і науки України, Вінницький національний медичний університет. В.: ВНМУ, 2011. 17 с.

75. Владимирова Л.П. Прогнозирование и планирование в условиях рынка: Учеб. пособие. М.: Издательский Дом «Дашков и Ко», 2001. – 308 с.

76. Непомнящий Е.Г. Экономическая оценка инвестиций: Учебное пособие. Таганрог: Изд-во ТРТУ, 2005. 292 с.

77. Ніколаєнко Д.В. Удосконалення системи прогнозування показників фінансового стану територіально-розподіленої компанії. Економіка. Управління. Інновації. - 2013. - № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2013_2_54.

78. Танасієнко Н.П. Методи виявлення резервів продуктивності праці: їх переваги та недоліки. Вісник Хмельницького національного університету. 2010. №5, Т.3. С. 64-67.

ДОДАТОК А

Таблиця А 1

Показники ефективності управління оборотними активами

№	Показники	Вихідні данні для розрахунків	Розрахункові формули
Показники стану оборотних активів			
1	K_{pv} - коефіцієнт реальної вартості оборотних активів у майні підприємства	Во.а. - вартість оборотних активів (фактична наявність), грн.; Вм - вартість майна підприємства, грн.	$K_{P.B.} = \frac{B_{o.a.}}{B_m}$,
2	d_{OAB} - частка оборотних активів, що важко реалізувати у загальному обсязі оборотних активів	OAB – оборотні активи, що важко реалізувати, грн. (витрати майбутніх періодів; незавершене виробництво; готова продукція, що не користується попитом; виробничі запаси, що втратили споживчі властивості; сумнівна та безнадійна дебіторська заборгованість) OA – оборотні активи, грн.	$d_{OAB} = \frac{OAB}{OA} \cdot 100$

3	K_C - коефіцієнт співвідношення оборотних активів, що важко реалізувати до ліквідних оборотних активів	OAL – ліквідні оборотні активи: грошові активи, короткострокові фінансові активи, дебіторська заборгованість, грн.	$K_C = \frac{OAB}{OAL}$
4	t_{OA} - час обороту оборотних активів	PP – виручка від реалізації продукції, грн. \overline{OA} - середня вартість оборотних активів за період, грн.. D – кількість днів в періоді	$t_{OA} = \frac{\overline{OA} \cdot D}{PP}$ або $t_{OA} = \frac{360}{K_{OA}}$
Показники ефективності використання оборотних активів			
1	K_A – коефіцієнт оборотності активів	\overline{A} - середньорічна вартість активів, грн..	$K_A = \frac{PP}{\overline{A}}$
2	K_{OA} – коефіцієнт оборотності оборотних активів	PP - виручка від реалізації продукції, грн.. \overline{OA} - середня вартість оборотних активів за період, грн..	$K_{OA} = \frac{PP}{\overline{OA}}$ або $K_{OA} = 360 / t_{OA}$
3	OK_B – умовне вивільнення оборотного капіталу або	Δt_{OA} - абсолютне відхилення часу обороту оборотних активів, дні	$OK_B = \Delta t_{OA} \cdot PP_{\delta}$

Продовження дод. А

Продовження табл. А 1

№	Показники	Вихідні данні для розрахунків	Розрахункові формули
	необхідність його залучення	PP_{δ} – середньоденна виручка від реалізації продукції, грн..	
4	$t_{ДЗ}$ - період погашення дебіторської заборгованості	PP – виручка від реалізації продукції, грн., $\overline{ДЗ}$ - середня сума дебіторської заборгованості за період, грн.. D – кількість днів в періоді	$t_{ДЗ} = \frac{360}{K_{ДЗ}}$, або $t_{ДЗ} = 360 / K_{ДЗ}$
5	$K_{ДЗ}$ - оборотність дебіторської заборгованості		$K_{ДЗ} = \frac{PP}{\overline{ДЗ}}$,
6	$d_{ДЗ}$ - частка дебіторської заборгованості у загальному обсязі оборотних активів	$ДЗ$ – сума чистої дебіторської заборгованості, грн.; OA – оборотні активи, грн.	$d_{ДЗ} = \frac{ДЗ}{OA}$,

7	K_3 - коефіцієнт оборотності запасів	$\bar{3}$ - середня вартість запасів товарно-матеріальних за період, грн.	$K_3 = \frac{C_{PI}}{\bar{3}}$,
8	t_3 - строк зберігання	C_{PI} – собівартість реалізованої продукції, грн..	$t_3 = \frac{360}{K_3}$,
9	R_{OA} - рентабельність оборотних активів	$ЧП$ - чистий прибуток, грн.	$R_{OA} = \frac{ЧП}{OA} \times 100\%$,
Показники стану джерел фінансування та їх використання			
1	Середній період надання кредиту		
2	$ВOK$ – власний оборотний капітал	$ВК$ – власний і прирівняний до нього капітал, грн..	$ВOK = ВК - НА$
3	K_m – коефіцієнт маневреності власного капіталу	(р.І +р. II +р.ІІІ пасиву балансу) $НА$ – необоротні активи, грн.. (р.І активу балансу)	$K_m = \frac{ВOK}{ВК}$
4	K_3 – коефіцієнт забезпечення власними засобами	OA – оборотні активи, грн..	$K_3 = \frac{ВOK}{OA}$

ДОДАТОК Б

КОДИ			
		Дата	01.01.2019
Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Металургтрансремонт"	за ЄДРПОУ	05509858
Територія	Дніпропетровська область, Індустріальний р-н	за КОАТУУ	1210137200
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Ремонт і технічне обслуговування інших транспортних засобів	за КВЕД	33.17

Середня кількість працівників: 203

Адреса, телефон: 49051 м.Дніпро, Олександра Оцупа,4, 056 794 34 05

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

v

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2018 р.
Форма №1

		Код за ДКУД		1801001
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	367	584	
первісна вартість	1001	454	718	
накопичена амортизація	1002	(87)	(134)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	474	442	
Основні засоби	1010	9158	9073	
первісна вартість	1011	33842	34554	
знос	1012	(24684)	(25481)	
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0	
первісна вартість	1016	0	0	
знос	1017	(0)	(0)	
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0	
первісна вартість	1021	0	0	
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)	
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	
Відстрочені податкові активи	1045	35	370	
Гудвіл	1050	0	0	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	
Залишок коштів у централізованих страхових резервах	1065	0	0	

Продовження дод. Б

фондах			
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	10034	10469
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	12099	18338
Виробничі запаси	1101	6584	8064
Незавершене виробництво	1102	5482	10257
Готова продукція	1103	17	17
Товари	1104	16	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	25081	27361
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	995	1498
з бюджетом	1135	82	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	82	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	66	195
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	1001	2528
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	1001	2528
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	156	287
Усього за розділом II	1195	39480	50207
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	49514	60676

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3851	3851
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	16813	16813
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	991	991
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	13907	16720
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)

Продовження дод. Б

Видучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	35562	38375
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	9426	11567
розрахунками з бюджетом	1620	863	2860
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	205	300
розрахунками з оплати праці	1630	789	1204
одержаними авансами	1635	120	820
розрахунками з учасниками	1640	67	84
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	2407	5427
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	75	39
Усього за розділом III	1695	13952	22301
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	49514	60676

Примітки: Валюта балансу на кінець року збільшилась

Керівник Крутий Юрій Іванович

Головний бухгалтер Шевчук Анжеліка Юрївна

Продовження дод. Б

КОДИ		Дата	01.01.2019
Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Металургтрансремонт"	за ЄДРПОУ	05509858

Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2018 рік
Форма №2
I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	97124	61636
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(80781)	(50390)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	16343	11246
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	8705	6952
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, звільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(12567)	(10039)
Витрати на збут	2150	(765)	(504)
Інші операційні витрати	2180	(7904)	(5178)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	3812	2477

Продовження дод. Б

збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	345	232
Інші доходи	2240	32	2
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(0)	(0)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(0)	(1)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	4189	2710
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-760	-297
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	3429	2413
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	3429	2413

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	63522	44737
Витрати на оплату праці	2505	25488	15561
Відрахування на соціальні заходи	2510	5750	3370
Амортизація	2515	880	818
Інші операційні витрати	2520	8794	5809
Разом	2550	104434	70295

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього
--------------	-----------	-------------------	------------------------------------

Продовження дод. Б

			року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	15404904	15404904
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	15404904	15404904
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,222590	0,156640
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,222590	0,156640
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,06	0,04

Примітки: Фінансовий стан товариства за звітний рік покращився.

Керівник Крутій Юрій Іванович

Головний бухгалтер Шевчук Анжеліка Юріївна

Продовження дод. Б

		Дата	КОДИ
Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Металургтрансремонт"	за ЄДРПОУ	01.01.2020 05509858
Територія	Дніпропетровська область, Індустріальний р-н	за КОАТУУ	1210137200
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	Ремонт і технічне обслуговування інших транспортних засобів	за КВЕД	33.17

Середня кількість працівників: 212

Адреса, телефон: 49051 м. Дніпро, Олександра Оцуца, 4, 056 794 34 05

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

v

за міжнародними стандартами фінансової звітності

Баланс
(Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2019 р.
Форма №1

		Код за ДКУД	
		1801001	
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	584	684
первісна вартість	1001	718	882
накопичена амортизація	1002	(134)	(198)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	442	238
Основні засоби	1010	9 073	9 235
первісна вартість	1011	34 554	35 395
знос	1012	(25 481)	(26 160)
Інвестиційна нерухомість	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	(0)	(0)
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	(0)	(0)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	192
Відстрочені податкові активи	1045	370	370
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізичні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0

Продовження дод. Б

Усього за розділом I	1095	10 469	10 719
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	18 338	15 370
Виробничі запаси	1101	8 064	6 420
Незавершене виробництво	1102	10 257	8 933
Готова продукція	1103	17	17
Товари	1104	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	27 361	31 755
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	1 498	1 115
з бюджетом	1135	0	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	195	157
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	2 528	4 348
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	2 528	4 348
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	287	426
Усього за розділом II	1195	50 207	53 171
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	60 676	63 890

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3 851	3 851
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	16 813	16 813
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	991	991
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	16 720	17 102
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0

Продовження дод. Б

Усього за розділом I	1495	38 375	38 757
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	11 567	17 156
розрахунками з бюджетом	1620	2 860	1 870
у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
розрахунками зі страхування	1625	300	299
розрахунками з оплати праці	1630	1 204	1 180
одержаними авансами	1635	820	249
розрахунками з учасниками	1640	84	237
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	5 427	4 095
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	39	47
Усього за розділом III	1695	22 301	25 133
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	60 676	63 890

Примітки: Валюта балансу на кінець року збільшилась

Керівник Погорелий Сергій Сергійович

Головний бухгалтер Шевчук Анжеліка Юрївна

Продовження дод. Б

Підприємство

Приватне акціонерне товариство
"Металургтрансремонт"Дата
за ЄДРПОУКОДИ
01.01.2020
05509858Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік
Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД 1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	97 856	97 124
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховування	2012	(0)	(0)
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(86 536)	(80 781)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:			
прибуток	2090	11 320	16 343
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	10 982	8 705
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(13 454)	(12 567)
Витрати на збут	2150	(578)	(765)
Інші операційні витрати	2180	(6 871)	(7 904)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	1 399	3 812
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	234	345

Продовження дод. Б

Інші доходи	2240	0	32
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(30)	(0)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(10)	(0)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	1 593	4 189
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-286	-760
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1 307	3 429
збиток	2355	(0)	(0)

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	(0)	(0)
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1 307	3 429

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	60 934	62 770
Витрати на оплату праці	2505	28 201	25 488
Відрахування на соціальні заходи	2510	6 381	5 529
Амортизація	2515	936	880
Інші операційні витрати	2520	9 520	9 766
Разом	2550	105 972	104 433

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	15 404 904	15 404 904
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	15 404 904	15 404 904
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,084840	0,222590

Продовження дод. Б

Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,084840	0,222590
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,00	0,00

Примітки: Фінансовий стан товариства за звітний рік погіршився.

Керівник Погорелий Сергій Сергійович

Головний бухгалтер Шевчук Анжеліка Юріївна

Продовження дод. Б

			КОДИ
		Дата(рік, місяць, число)	2021 01 01
Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Металургтрансремонт"	за ЄДРПОУ	05509858
Територія		за КОАТУУ	1210137200
Організаційно-правова форма господарювання	230	за КОПФГ	230
Вид економічної діяльності	33.17	за КВЕД	33.17
Середня кількість працівників	212		

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Адреса 49051 м.Дніпро, Олександра Оцупа,4

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за положеннями (стандартами бухгалтерського обліку)

за міжнародними стандартами фінансової звітності

_____ V _____

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2020 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	684	906
первісна вартість	1001	882	1197
накопичена амортизація	1002	198	291
Незавершені капітальні інвестиції	1005	238	112
Основні засоби:	1010	9235	9427
первісна вартість	1011	35395	36302
знос	1012	26160	26875

Продовження дод. Б

1	2	3	4
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	
первісна вартість	1016	0	
знос	1017	0	
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	
первісна вартість	1021	0	
накопичена амортизація	1022	0	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	
інші фінансові інвестиції	1035	0	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	192	130
Відстрочені податкові активи	1045	370	370
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	10719	10945
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	15370	13593
Виробничі запаси	1101	6420	7791
Незавершене виробництво	1102	8933	5785
Готова продукція	1103	17	17
Товари	1104		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	31755	14196
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	1115	633
з бюджетом	1135	0	15
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	157	103
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	4348	2224
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	4348	2224
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Інші оборотні активи	1190	426	365
Усього за розділом II	1195	53171	31129

Продовження дод. Б

III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	63890	42074

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3851	3851
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	16813	16813
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	991	991
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	17102	8961
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	38757	30616
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	17156	7031
за розрахунками з бюджетом	1620	1870	702

Продовження дод. Б

1	2	3	4
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	299	268
за розрахунками з оплати праці	1630	1180	1046
за одержаними авансами	1635	249	233
за розрахунками з учасниками	1640	237	91
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	4095	2050
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	47	37
Усього за розділом III	1695	25133	11458
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	63890	42074

Примітки

Керівник Мінчук Вячеслав Петрович

Головний бухгалтер Шевчук Анжеліка Юріївна

Продовження дод.А

		Дата(рік, місяць, число)	2021 01 01
Підприємство	Приватне акціонерне товариство "Металургтрансремонт"	за ЄДРПОУ	05509858

(найменування)

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2020 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	63534	97856
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(62525)	(86536)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	
Валовий: прибуток	2090	1009	11320
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	10053	10982
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2130	(0)	(0)
Витрати на збут	2150	(770)	(578)
Інші операційні витрати	2180	(6175)	(6871)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	0	1399

Продовження дод. Б

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(8416)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	252	234
Інші доходи	2240	31	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(0)	(30)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(6)	(10)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	0	1593
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(8139)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-2	-286
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0	1307
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(8141)	()

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		0
Накопичені курсові різниці	2410		0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		0
Інший сукупний дохід	2445		0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-8141	1307

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	38968	60934
Витрати на оплату праці	2505	23490	28201
Відрахування на соціальні заходи	2510	5336	6381
Амортизація	2515	1106	936
Інші операційні витрати	2520	9718	9520
Разом	2550	78618	105972

Продовження дод. Б

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Середньорічна кількість простих акцій	2600		15404904
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		15404904
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		0.08484
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		0.08484
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Примітки

Керівник Мінчук Вячеслав Петрович

Головний бухгалтер Шевчук Анжеліка Юріївна

Таблиця В1

Период	Повна собівартість реал. продук. незал. x_i	Запаси залеж. y_i	x_i^2	$y_i x_i$	y_i^2	y^{\wedge}	$(y^{\wedge} - y)^2$	$(y_i - y_{\text{уср}})^2$	$(y^{\wedge} - y_{\text{уср}})^2$
2011	34919	2383	1219336561	83211977	5678689	3270,198	787120,5107	6233344,44	10694195,8
2012	35585	3199	1266292225	113836415	10233601	3335,41	18607,75361	2824640,44	11124961,5
2013	36714	3084	1347917796	113225976	9511056	3445,958	131013,2366	3224418,78	11874623,1
2014	31422	1885	987342084	59230470	3553225	2927,786	1087401,712	8968028,44	8571928,25
2015	43334	4507	1877835556	195306338	20313049	4094,162	170435,1916	20313049	16762162,7
2016	50390	6584	2539152100	331767760	43349056	4785,058	3236192,449	43349056	22896779,7
2017	80781	8064	6525569961	651417984	65028096	7760,826	91914,54812	65028096	60230418,3
2018	86536	6420	7488479296	555561120	41216400	8324,333	3626484,101	41216400	69294519,6
2019	62525	7791	3909375625	487132275	60699681	5973,27	3304143,352	60699681	35679951,2
Σ	462206	43917	27161301204	2,591E+09	259582853	43917	12453312,85	251856714	247129540
	51356,22222	4879,667	3017922356	287854479	28842539	4879,667	1383701,428	27984079,3	27458837,8

Розрахунок рівняння регресії оборотних коштів у запасах методом найменших квадратів

S_x	19505,404	F	21,089469
S_y	2243,0766	$F_{\text{табл}}$	5,32
r	0,8514613		
b	0,0979161		
a	-148,9338		
S_r	0,1982111		
$S_{\text{ост}}$	1333,8083		
S_a	1328,7809		
S_b	0,0227938		
tr	4,2957287		

та 0,1056096

Таблиця В2

Розрахунок рівняння регресії оборотних коштів у дебіторській заборгованості методом найменших квадратів

Период	Виручка від реал. продук. незал. x_i	Дебіторська заборгованість залеж. y_i	x_i^2	$y_i x_i$	y_i^2	y^{\wedge}	$(y^{\wedge} - y)^2$	$(y_i - y_{\text{уср}})^2$
2012	44359	14361	1967720881	637039599	206238321	18976,929	21306797,88	61069015,11
2013	40995	17067	1680590025	699661665	291282489	18280,778	1473257,313	26098475,11
2014	45806	23411	2098189636	1072364266	548074921	19276,373	17095142,08	1526048,444
2015	34723	20734	1205686729	719946682	429898756	16982,842	14071185,12	2078402,778
2016	52313	20756	2736649969	1085808628	430811536	20622,94	17704,97336	430811536
2017	61636	26224	3798996496	1616342464	687698176	22552,254	13481719,57	687698176
2018	97124	29054	9433071376	2821840696	844134916	29896,187	709279,6311	844134916
2019	97856	33027	9575796736	3231890112	1090782729	30047,668	8876416,461	1090782729
2020	63534	14947	4036569156	949642698	223412809	22945,029	63968459,95	223412809
Σ	538346	199581	36533271004	12834536810	4752334653	199581	140999963	3367612107
	59816	22175,67	4059252334	1426059646	528037184	22175,667	15666662,55	374179123

S_x 21937,91 F **10,524426**
 S_y 6023,0384 $F_{\text{табл}}$ 5,32
 r **0,7537491**
 b **0,2069413**
 a 9797,2187
 S_r 0,248384
 $S_{\text{ост}}$ 1496,0263
 S_a 498,67543
 S_b 0,0227312
 tr 3,0346125

ta 2,1658141

Таблиця В3

Розрахунок рівняння регресії оборотних коштів в грошових коштах методом найменших квадратів

Период	Виручка від реал. продук. незал. x_i	Грошові кошти залеж. y_i	x_i^2	$y_i x_i$	y_i^2	y^{\wedge}	$(y^{\wedge} - y)^2$	$(y_i - \text{уср})^2$	$(y^{\wedge} - \text{уср})^2$
2011	44359	2493	1967720881	110586987	6215049	2038,094	206939,344	809,08642	181869,34
2012	40995	2059	1680590025	84408705	4239481	1945,282	12931,7596	164475,309	269644,92
2013	45806	2218	2098189636	101597708	4919524	2078,017	19595,365	60789,642	149412,4
2014	34723	967	1205686729	33577141	935089	1772,239	648409,818	2242672,64	479302,24
2015	52313	2743	2736649969	143494559	7524049	2257,543	235668,23	77531,3086	42854,083
2016	61636	2601	3798996496	160315236	6765201	2514,763	7436,84934	18617,0864	2520,7705
2017	97124	2528	9433071376	245529472	6390784	3493,869	932903,071	4025,19753	1059486,3
2018	97856	4348	9575796736	425477888	18905104	3514,065	695447,923	3547362,98	1101469,6
2019	63534	2224	4036569156	141299616	4946176	2567,128	117736,989	57866,9753	10521,156
Σ	538346	22181	3,6533E+10	1446287312	60840457	22181	2877069,35	6174150,22	3297080,9
	59816,222	2464,5556	4059252334	160698590,2	6760050,8	2464,556	319674,372	686016,691	366342,32

Sx 21937,91 ta 1,192812
 Sy 828,2612 tb 8,496888
 r **0,730762** F **9,167887**
 b **0,02759** Fтабл 5,32
 a 814,2389
 Sr 0,258011
 Соct 213,7002

Sa 71,23339

№ _____ від «__» _____ 202 р

Ректорові

НТУ «Дніпровська політехніка»

проф. Олександр АЗЮКОВСЬКОМУ

ЗАМОВЛЕННЯ

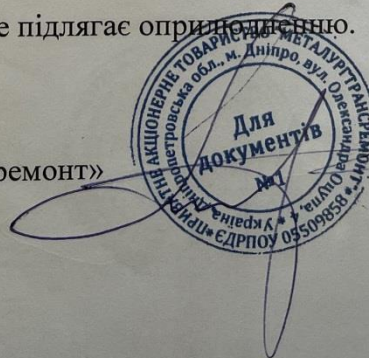
на виконання кваліфікаційної роботи

Просимо Вас надати можливість студентці групи 072-18-1 фінансово-економічного факультету Навчально-наукового Інституту економіки НТУ «Дніпровська політехніка» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Бубновій Светлані Віталіївні виконати кваліфікаційну роботу на тему: «Планування оборотних активів підприємства та оцінка їх використання (на прикладі ПАТ «Металургтрансремонт»)» з використанням обліково-економічної інформації підприємства.

Тема роботи є актуальною для даного підприємства тому, що завдання, поставлені в роботі, вирішують реальні проблеми підприємства і можуть бути використані з метою підвищення результативності та ефективності його діяльності.

Фінансово-економічна інформація ПАТ «Металургтрансремонт», передана для виконання кваліфікаційної роботи, підпадає під дію внутрішнього «Положення про комерційну таємницю» та не підлягає оприлюдненню.

Технічний директор
ПАТ «Металургтрансремонт»

Вячеслав МІНЧУК

№ _____ от «__» _____ 2022 р.

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу студентки Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» фінансово-економічного факультету Навчально-наукового Інституту економіки за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» на тему «Планування оборотних активів підприємства та оцінка їх використання (на прикладі ПАТ «Металургтрансремонт»)» Бубнової Светлани Віталіївни

Обрана тема актуальна через те, що у сучасних умовах підприємства мають низьку забезпеченість оборотними активами, яка супроводжується низьким рівнем їх використання. Для забезпечення фінансової стійкості вітчизняних підприємств актуальним завданням є планування потреби оборотних активів.

Теоретичне значення отриманих результатів полягає у дослідженні існуючих методів планування оборотних активів та визначенні їх переваг та недоліків.

За результатами розрахунків на основі даних ПАТ «Металургтрансремонт» планової потреби оборотних активів двома методами, а саме методом регресійного аналізу та аналітичним методом, було визначено, що більш точним методом планування потреби оборотних активів для підприємства є метод регресійного аналізу.

Пропозиції дипломної роботи щодо планування потреби оборотних активів ПАТ «Металургтрансремонт» розглянуті керівництвом підприємства і прийняті до реалізації.

Кваліфікаційна робота за обраною темою рекомендується до захисту з оцінкою «відмінно».

Технічний директор
ПАТ «Металургтрансремонт»

Вячеслав МІНЧУК

ВІДЗИВ

на кваліфікаційну роботу студентки групи 072-18-1 Бубнової Світлани Віталіївни на тему «Планування оборотних активів підприємства та оцінка їх використання (на прикладі ПАТ «Металургтрансремонт»)» представленої для присвоєння ступня «бакалавр» кваліфікації «бакалавр фінансів, банківської справи та страхування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

1. Мета дипломної роботи - дослідження методів планування оборотних активів та визначення найкращого методу планування оборотних активів
 2. Обрана тема актуальна через те, що підвищення ефективності управління оборотними активами засобами планування та прогнозування дозволяє підприємству виявити наявні резерви прискорення оборотності та збільшити їх використання в господарському обороті.
 3. Тема дипломної роботи безпосередньо пов'язана з об'єктом діяльності бакалавра зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – планування потреби оборотних активів підприємства.
 4. Задачі дипломної роботи відповідають вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики.
 5. Автором визначено найкращий метод планування оборотних активів для досліджуемого підприємства.
 6. Робота з керівником кваліфікаційної роботи вважається доброю. Практичне значення результатів дипломної роботи полягає у рекомендаціях щодо найкращого з розглянутих варіантів планування оборотних активів, які можуть бути застосовані у подальшій діяльності ПАТ «Металургтрансремонт».
 7. Самостійність виконання завдань дипломної роботи хороша.
 8. Виконання презентації. Презентація віддзеркалює основні положення кваліфікаційної роботи.
 9. Дотримання стандартів. Оформлення пояснювальної записки виконано у відповідності зі стандартами ЄСКД.
 10. Робота Бубнової С.В. виконана на замовлення підприємства та отримала позитивну оцінку його керівництва.
- Таким чином констатуємо, що кваліфікаційна робота Бубнової Світлани Віталіївни рекомендується до захисту з оцінкою 78 балів.

Науковий керівник
кваліфікаційної роботи бакалавра
к.е.н., доц. кафедри ЕА і Ф

Цуркан І.М.